

ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ศิริลักษณ์ สายกับ

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนาทรัพยากรและส่งเสริมการเกษตร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2561

ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ศิริลักษณ์ สายกับ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนาทรัพยากรและส่งเสริมการเกษตร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ศิริลักษณ์ สายกับ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนาทรัพยากรและส่งเสริมการเกษตร

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.นครศ รังควัต)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พุดิสสรค์ เครือคำ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสกุล ฟองมูล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.นครศ รังควัต)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เม่งอำพัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโห่ง อำเภอบ้านโห่ง จังหวัด ลำพูน
ชื่อผู้เขียน	นางสาวศิริลักษณ์ สายกับ
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาทรัพยากรและส่งเสริม การเกษตร
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.นครเศศ รั้งควัด

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม
ของประชาชน 2) เพื่อศึกษาความรู้ และความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง
นิเวศ ของประชาชน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็น
แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน 4) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการ
ทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโห่ง อำเภอบ้าน
โห่ง จังหวัดลำพูน โดยงานวิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชาชนจำนวน
180 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60 มีสถานภาพ
สมรส คิดเป็นร้อยละ 17.7 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 77.2 และมีอาชีพ ค่าขาย
รับจ้างทั่วไป และทำการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 90 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน จำนวน
แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน มีรายได้ของครัวเรือนคิดเฉลี่ย 10,143.90 บาทต่อเดือน การถือครอง
ที่ดินของครัวเรือนจำนวนเฉลี่ย 912.22 ตารางวา ระยะเวลาอาศัยในชุมชนของประชาชนเฉลี่ย 50 ปี
มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเฉลี่ย 11 ครั้งต่อเดือน ติดต่อกับเจ้าหน้าที่
ภาครัฐหรือเอกชน เฉลี่ย 0.16 ครั้งต่อเดือน ได้ผ่านการอบรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิง
นิเวศเฉลี่ย 0.27 ครั้งต่อปี และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับ
ปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้แก่
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนการถือครองที่ดินของ
ครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ปัญหาใน
การจัดการทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญได้แก่ การขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศ และการขาดสาธารณูปโภคที่จะคอยอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ

ไฟฟ้า ถนนบนเส้นทางการเดินป่า ฐานเรียนรู้ ไกด์นำเที่ยว และข้อเสนอแนะของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุนความรู้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สนับสนุนงบประมาณ และการสร้างอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับประชาชนในชุมชน

คำสำคัญ : ความต้องการ, การพัฒนาทรัพยากร, แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, ลำพูน

Title	NEEDS FOR RESOURCE DEVELOPMENT TO ECO-TOURIST ATTRACTIONS OF PEOPLE BAAN DONGHUAYYEN, BAANHONG SUB-DISTRICT, BAANHONG DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE
Author	Miss Siriluck Saikub
Degree	Master of Science in Resources Development and Agricultural Extension
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr. Nakarate Rungkawat

ABSTRACT

This study was conducted to investigate: 1) socio-economic attributes of people in Baan DongHuayyen, BaanHong Sub-district, BaanHong District, Lamphun Province; 2) knowledge and needs for resource development to eco-tourist attractions of People; 3) factors effecting needs for resource development to eco-tourist attractions; and 4) problems encountered and suggestions about resource development to eco-tourist attraction. A set of questionnaires was used for data collection administered to 180 people in Baan DongHuayyen. Obtained data were analyzed by using descriptive statistics and multiple regression analysis.

Results of the study revealed that most of the respondents were female (60%), elementary school graduates (77.2%), traders / hired workers / farmers (90%), and 17.7 percent were married. The respondents had 4 family members and household workforce on average. Their household monthly income was 10,143.90 baht on average. They held a land area of 912.22 square meters each on average. They had been living in Baan DongHuayyen for 50 years on average. The respondents perceived information about eco-tourism 11 times per month and contacted private and government personnel 0.16 time per month on average. Most of the respondents had knowledge about eco-tourism at moderate level and joined educational trips 0.27 time per year on average. Factors having an effect on needs for resource development to eco-tourist attractions of the respondents included number of family members with

a statistically significant relationship of 0.01 land holding and time span of living in the community with a statistically significant relationship of 0.05.

The following were problems encountered: lack of knowledge about eco-tourism and basic infrastructures provided to tourists such as toilets, electricity, trekking trails, etc. The following were suggestions: the respondents needed support on knowledge about eco-tourism, budgets, and job opportunity related to eco-tourism.

Keyword : Need, resource development, eco-tourism attractions, lamphun

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.นครเรศ รังควัต ประธานที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พุฒิสรรค์ เครือคำ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสกุล ฟองมูล กรรมการที่ปรึกษา รวมถึงคณาจารย์ผู้ให้ความรู้ บุคลากร ของ สาขาวิชาพัฒนาทรัพยากรและส่งเสริมการเกษตรทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ คำชี้แนะ ทำให้การวิจัยนี้สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณทุนศิษย์กัณฑ์ ประจำปี พ.ศ. 2559 ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้สนับสนุนทุนในการทำวิจัย และขอขอบคุณผู้ใหญ่บ้าน คุณกมล แสงหงส์ และคณะกรรมการหมู่บ้าน ประชาชน บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ที่ให้การช่วยเหลือ คอยอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ด้วยดีมาตลอด เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึง พระคุณบิดา มารดา พี่ชาย ผู้ที่มีอุปการคุณ ที่คอยสนับสนุนงบประมาณ และขอบคุณเพื่อน พี่น้อง มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่คอยกำลังใจและช่วยเหลือให้การทำงานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ศิริลักษณ์ สายกับ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาทางวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
ขอบเขตการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	6
1. ลักษณะภูมิศาสตร์และสภาพเศรษฐกิจของอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน.....	6
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	8
3. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	17
4. ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ.....	26
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา.....	29
6. ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้.....	33
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36

กรอบแนวคิดในการวิจัย	40
สมมติฐานการวิจัย	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
สถานที่ดำเนินการวิจัย	42
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การทดสอบเครื่องมือ	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
ระยะเวลาที่ในการวิจัย	49
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	50
ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ่อง อำเภอบ้านโฮ่อง จังหวัดลำพูน	50
ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	64
ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ่อง อำเภอบ้านโฮ่อง จังหวัดลำพูน	64
ตอนที่ 3 ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชน บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ่อง อำเภอบ้านโฮ่อง จังหวัดลำพูน	69
ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ่อง อำเภอบ้านโฮ่อง จังหวัดลำพูน	81
ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น	88
ตำบลบ้านโฮ่อง อำเภอบ้านโฮ่อง จังหวัดลำพูน	88
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	91
สรุปผลการวิจัย	91
อภิปรายผลการวิจัย	94

ข้อเสนอแนะ.....	96
บรรณานุกรม.....	99
ภาคผนวก.....	102
ประวัติผู้วิจัย.....	116

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย.....	49
ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล	52
ตารางที่ 3 จำนวน และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจ	55
ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะทางสังคม.....	57
ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการติดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/เอกชน ในเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	58
ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการเข้าร่วมอบรม/การดูงานที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	59
ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ.....	62
ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	66
ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศแยกตามข้อ.....	66
ตารางที่ 10 จำนวนค่าเฉลี่ยระดับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง นิเวศ.....	70
ตารางที่ 11 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และระดับความต้องการในการพัฒนา ทรัพยากรด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	73
ตารางที่ 12 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และระดับความต้องการในการพัฒนา ทรัพยากรด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน.....	75
ตารางที่ 13 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และระดับความต้องการในการพัฒนา ทรัพยากรด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก.....	77

ตารางที่ 14 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และระดับความต้องการในการพัฒนา
 ทรัพยากรด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว..... 79

ตารางที่ 15 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็น
 แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน
 82

ตารางที่ 16 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ใช้ในการวิเคราะห์ 84

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัย
 เสริม กับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ..... 87

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แผนที่ตั้งของจังหวัดลำพูนแสดงถึงที่ตั้งของอำเภอบ้านโฮ่ง	7
ภาพที่ 2 องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	19
ภาพที่ 3 แสดงลักษณะของการพัฒนา	32
ภาพที่ 4 การจำแนกความรู้.....	34

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนับว่ามีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ที่ได้มีการเติบโตและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยแนวโน้มการท่องเที่ยวในตลาดโลกยังขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จากรายงานขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) ฉบับที่ 14 พ.ศ.2559 การเติบโตยังเพิ่มขึ้น มีการขยายตัวมากที่สุดในทวีปแอฟริกา อเมริกา และเอเชียแปซิฟิก โดยที่ภูมิภาคเอเชียและแอฟริกายังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกได้เพิ่มขึ้นสูงที่สุด ด้วยอัตราการเจริญเติบโตร้อยละ 9.3 (กรมการท่องเที่ยว, 2559a)

เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ถือเป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจที่สำคัญสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยจำนวนมหาศาล และพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศให้มีการเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น โดยแนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2559 มีจำนวน 32,588,300 คน ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยว 29,923,185 คน เป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้นมากโดยคิดเป็นร้อยละ +8.91 (กรมการท่องเที่ยว, 2559b) กล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศอย่างมาก นอกจากจะทำให้ประเทศมีรายได้เพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้ประชาชนมีงานทำ ลดอัตราการว่างงาน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสร้างรายได้ให้กับประชาชน เช่น การมีรายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ นำมาซึ่งการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง แต่สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาจากการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้คือผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนวัฒนธรรมสังคม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ก็ถือเป็นผลด้านลบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์ จึงเกิดแนวคิดรูปแบบใหม่ของการท่องเที่ยวคือการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อแก้ปัญหาผลกระทบของการพัฒนาเศรษฐกิจ อันจะส่งผลก่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งในระยะ 10 ปีข้างหน้าแนวโน้มกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ คาดว่าจะมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นแบบทวีคูณทั้งหมดนี้เป็นผลสืบเนื่องจากรายได้ของนักท่องเที่ยวที่เติบโตขึ้นและความต้องการในบริการแบบครบวงจรที่เพิ่มมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงจะบังคับนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนา (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557) ซึ่งในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ได้มียุทธศาสตร์ในการพัฒนา ที่จะเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาการ

ท่องเที่ยว เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกและการเป็นเจ้าบ้านที่ดีให้กับประชาชนและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชน เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพ และเน้นการกระจายรายได้ การพัฒนาไปในทุกส่วน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศก็ถือว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการดูแลทรัพยากรในชุมชนของตน เพื่อไม่ให้ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังเป็นการกระจายรายได้เข้าสู่ภายในชุมชนอีกด้วย

หมู่บ้านดงห้วยเย็น อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน ปัจจุบันได้มีพื้นที่ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านหมู่บ้านดงห้วยเย็นได้มีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนอย่างต่อเนื่อง และป่าแห่งนี้ได้กลายเป็นแหล่งอาหาร แหล่งพืชสมุนไพร 100 ชนิดที่หายาก แหล่งต้นน้ำจากห้วยปู่คำ นำมาใช้ทำประปา สำหรับอุปโภค บริโภค ที่เพียงพอสำหรับคนในหมู่บ้าน ทำการเกษตรให้กับคนในชุมชน อีกทั้งยังกลายเป็นป่าชุมชนที่มีนกยูงไทยมาอาศัยอยู่มากกว่า 40 คู่เป็นแหล่งอาศัยของนกยูงไทยมากเป็นอันดับ 2 รองจากห้วยขาแข้ง รวมทั้งผลผลิตจากป่าทั้ง หน่อไม้ ของป่ามากมาย และป่าชุมชนบ้านดงห้วยเย็นก็ยังสามารถรับรางวัลชนะเลิศใน โครงการ “อนุรักษ์ป่า ป่ารักชุมชน” ในปี พ.ศ.2556 เป็นโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้านป่าชุมชน ดำเนินการโดย กรมป่าไม้ ร่วมกับบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนและพัฒนาป่าชุมชนให้เกิดระบบการจัดการที่ดี และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปัญหาวิจัย

ภายในชุมชน บ้านดงห้วยเย็น อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน มีป่าชุมชนที่ร่วมกันจัดการ ทำให้พื้นที่ป่าที่เคยแห้งแล้งกลายเป็นพื้นที่ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งต้นน้ำ และเป็นแหล่งที่อยู่ของนกยูงเป็นอันดับ 2 ภายในประเทศ อีกทั้งชุมชนยังได้รับรางวัลในการจัดการป่าชุมชนในระดับประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2556 และนอกจากนี้ผู้นำชุมชนมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ผืนป่าชุมชน ควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรป่า โดยเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะเป็นอีกหนึ่งทางเลือกของชุมชนได้ ทั้งในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการที่จะเกิดการสร้างรายได้เสริม และการจ้างงาน ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน รวมไปถึงการให้ลูกหลานที่ไปทำงานยังพื้นที่ไกลบ้านได้กลับมาใช้ชีวิตในชุมชนบ้านเกิด พัฒนาและวางแผนพื้นที่ป่าซึ่งจะตกทอดไปยังคนรุ่นหลัง อันจะเป็นแนวทางในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ภายในชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลที่จะทำให้ทราบถึง ความต้องการของคนในชุมชน ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิง

นิเวศ และปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ในอนาคต จึงเป็นที่มาของคำถามงานวิจัยดังนี้

1. ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลเศรษฐกิจและสังคมของคนในชุมชนเป็นอย่างไร มีลักษณะอย่างไร
2. ประชาชนในชุมชนมีความต้องการพัฒนาทรัพยากรให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างไร
3. มีปัจจัยใดบ้างที่จะส่งผลกระทบต่อความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของประชาชนในบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโห่ง อำเภอบ้านโห่ง จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโห่ง อำเภอบ้านโห่ง จังหวัดลำพูน
3. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโห่ง อำเภอบ้านโห่ง จังหวัดลำพูน
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโห่ง อำเภอบ้านโห่ง จังหวัดลำพูน
5. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโห่ง อำเภอบ้านโห่ง จังหวัดลำพูน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการพัฒนาให้กับผู้นำชุมชน และช่วยกันแก้ไขปัญหา และทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในชุมชนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางของการพัฒนา การส่งเสริมที่ตรงกับความต้องการของชุมชน ให้กับหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ช่วยสนับสนุนผลักดันให้ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์
3. เพื่อเป็นแบบอย่างแนวทางในการจัดการป่าชุมชนเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชน บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน โดยแบ่งความต้องการในการพัฒนาออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการวิจัยในเขตพื้นที่ บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน

3. ขอบเขตด้านประชากร

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน จำนวน 919 คน 327 ครัวเรือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความต้องการพัฒนา หมายถึง ความอยากได้ ใครได้หรือประสงค์จะได้ของประชาชนในพื้นที่บ้านดงห้วยเย็นในการที่จะพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ทรัพยากร หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในชุมชนบ้านดงห้วยเย็นที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ เช่นทรัพยากรป่าชุมชน หรือเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตหรือวัฒนธรรมของชุมชน

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง ทรัพยากรป่า และทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนบ้านดงห้วยเย็นที่สามารถพัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยวได้

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถที่แสดงออกถึงสมรรถภาพทางด้าน การตีความ การวิเคราะห์หลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน

ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของพื้นที่บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน โดยมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ลักษณะวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตแบบธรรมชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ รวมการคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน หมายถึง ความสามารถในการควบคุมดูแลการดำเนินงาน การจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายในพื้นที่ บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก หมายถึง การให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งธรรมชาติ รวมไปถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการกระทำที่ก่อให้เกิดความรู้สึก รับผิดชอบ สนใจ ใส่ใจและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน และประชาชนเป็นผู้ที่จะมอบแก่นักท่องเที่ยว

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง ประชาชนภายในชุมชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ได้มีส่วนร่วมในการคิด การพิจารณาตัดสินใจ การดำเนินการและร่วมรับผิดชอบ ในการเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้น ๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. ลักษณะภูมิศาสตร์และสภาพเศรษฐกิจของอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
3. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา
6. ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

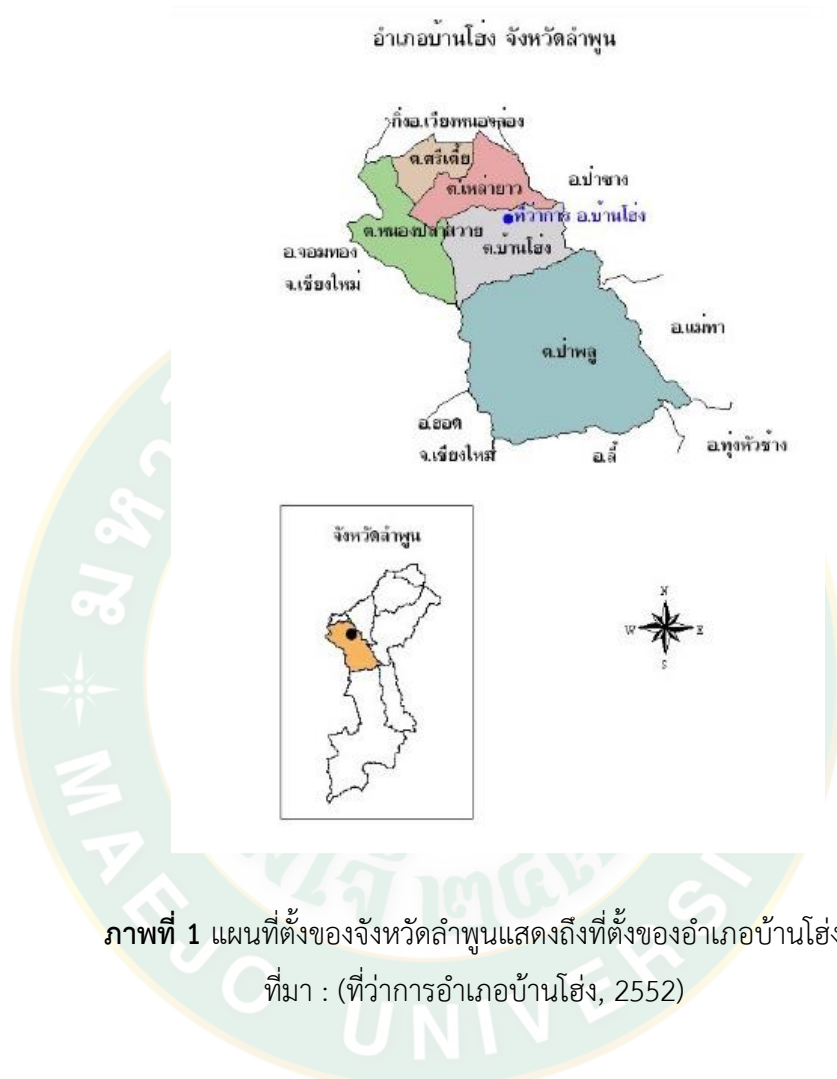
1. ลักษณะภูมิศาสตร์และสภาพเศรษฐกิจของอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

1.1 ประวัติ

อำเภอบ้านโฮ่ง เดิมมีฐานะเป็นตำบลขึ้นกับอำเภอลำปาง แยกเป็นกิ่งอำเภอบ้านโฮ่ง เมื่อปี พ.ศ. 2460 และได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2499 ในสมัยพระเจ้ากาวิละ ฟันฟูบ้านเมืองได้กวาดต้อนผู้คนจากเมืองยองและเมืองใกล้เคียงมาไว้ที่เมืองลำพูน โดยตั้งเมืองลำพูนขึ้นใหม่ใน พ.ศ. 2348 ส่วนทางเมืองยองเองเจ้านายของเมืองยองก็ไม่คิดขึ้นกับล้านนาแต่ยังยินยอมสวามิภักดิ์กับพม่าพม่าผู้คนจำนวนหนึ่งกลับไปตั้งเมืองใหม่เป็นเมืองยองสืบต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน ในการฟื้นฟูเชียงใหม่ที่พระเจ้ากาวิละได้เทครัวคนจากเมืองอื่นๆมาหลายครั้ง สำหรับชาวยองมีการเทครัวลงมาจากเมืองยองราว พ.ศ. 2351-2353 และ พ.ศ. 2356 หลังจากนั้นก็ยังมีอีกแต่ไม่เด่นชัด (เทศบาลตำบลบ้านโฮ่ง, ม.ป.ป.)

การอพยพผู้คนมายังล้านนา พวกเจ้าก็จะให้อยู่ในเมืองพร้อมไพร่ที่คอยรับใช้บางส่วน ไพร่ที่ถูกกวาดต้อนมา หากเป็นช่างฝีมือหรือไพร่ชั้นดีกำหนดให้อยู่ในเมือง เช่น กลุ่มไทใหญ่มีฝีมือในการปั้นหม้อให้อยู่บริเวณ ช้างเผือก ช้างม่อย วัวลาย ส่วนไพร่ไร้ฝีมือจะให้ไปตั้งถิ่นฐานอยู่นอกเมืองเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกร เช่น ยองที่ลำพูนและสันกำแพง เมื่อตั้งถิ่นฐานแล้วสักระยะหนึ่งชุมชนขยายใหญ่ขึ้นก็เกิดการกระจายตัวออกจากเวียงยองสู่ป่าซางและบ้านโฮ่ง พวกที่มาตั้งถิ่นฐานใหม่จะตั้งชื่อบริเวณที่ตนมาอยู่อาศัยใหม่ตามชื่อหมู่บ้านเดิมที่ถูกกวาดต้อนลงมา แต่บางแห่งก็ตั้งชื่อตามลักษณะทางกายภาพของทำเลที่ตั้งใหม่

1.2 ที่ตั้งอาณาเขต

ทิศเหนือ ติดเขตอำเภอเวียงหนองล่อง และอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
 ทิศใต้ ติดเขตอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ตำบลศรีวิชัย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
 ทิศตะวันออก ติดเขตอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน
 ทิศตะวันตก ติดเขตอำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นภูเขาสูงทางตอนใต้ลาดลงไปตอนกลาง และตอนเหนือยอดดอยสูงสุดที่ดอยช้าง ซึ่งสูงกว่าระดับน้ำทะเล 1,010 เมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 374,900 ไร่ หรือ 599,840 ตารางกิโลเมตร แยกเป็น

พื้นที่ราบ 243,685 ไร่ หรือร้อยละ 64.99 เป็นภูเขา 130,776 ไร่ หรือร้อยละ 34.87 พื้นที่น้ำ 439 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 มีแม่น้ำไหลผ่าน 3 สาย คือ แม่น้ำปิง แม่น้ำลี้และแม่น้ำลอบ

1.4 การประกอบอาชีพ

เนื่องจากพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำลี้ เหมาะสำหรับการเพาะปลูก โดยมีพื้นที่ประมาณ 64,903 ไร่ราษฎรอำเภอบ้านโฮ้ง จึงมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก อาชีพรองคือ รับจ้าง พืชเศรษฐกิจ คือ ลำไยกระเทียม หอมแดง กะหล่ำปลี และพืชผักอื่นๆ ส่วนการปศุสัตว์ เกษตรกรจะเลี้ยงสัตว์ในรูปแบบของการเลี้ยงเพื่อใช้งานและบริโภค นอกจากนี้ราษฎรบางส่วน โดยเฉพาะกลุ่มหนุ่ม – สาว ยังมีอาชีพรับจ้างในนิคมอุตสาหกรรมลำพูน

1.5 การอุตสาหกรรม

- อุตสาหกรรมหนัก ได้แก่ การทำเหมืองแร่ฟลูออไรด์และแร่วุลแฟรม ที่บ้านวังหลวง ตำบลป่าพูลู

- อุตสาหกรรมครัวเรือน ได้แก่ การทอผ้าด้วยมือและกี่เอวของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่บ้านห้วยหละ หมู่ที่ 3

ตำบลป่าพูลู

1.6 ผลิตภัณฑ์สำคัญของแต่ละตำบล ตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ดังนี้

- ตำบลบ้านโฮ้ง คือ ผ้าฝ้ายทอมือพื้นเมือง
- ตำบลป่าพูลู คือ ผ้าทอกะเหรี่ยง
- ตำบลเหล่ายาว คือ ผลิตภัณฑ์แปรรูปผลิตผลทางการเกษตร
- ตำบลศรีเตี้ย คือ ลำไยอบแห้ง
- ตำบลหนองปลาสะวาย คือ ผ้าทอตีนจก

2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

การประชุมขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่กรุงโรมประเทศอิตาลีเมื่อปี พ.ศ. 2506 ซึ่งได้กำหนดว่าการเดินทางที่เป็นการท่องเที่ยวจะต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : W.T.O) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว ดังนี้ “Tourism comprises the activities of the person traveling to and staying in places outside their usual environment for not more than one consecutive year for leisure, business and other purpose.” จากความหมายนี้สรุปได้ว่าการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว (ไม่มากกว่า 1 ปี ติดต่อกัน) เดินทางด้วยความสมัครใจเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ติดต่อธุรกิจและวัตถุประสงค์ใดๆก็ได้ แต่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้ (Tourism Of World, ม.ป.ป.)

กุลวดี ละม้ายเงิน (2551) ได้กล่าวถึงความหมายการท่องเที่ยวว่า เป็นผลรวมของกิจกรรมที่เกิดจากการผสมผสานการให้บริการและการอำนวยความสะดวกต่างๆแก่นักท่องเที่ยวซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยงานของรัฐบาลเช่นระบบคมนาคมการเข้าออกประเทศการรักษาความปลอดภัยรวมทั้งการบริการของภาคธุรกิจเอกชนที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเช่นที่พักแรมบริษัทนำเที่ยวร้านอาหารการขนส่งหรือของที่ระลึกเป็นต้นและประการสุดท้ายก็คือการต้อนรับและการเป็นเจ้าบ้านที่ดีของประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2549: 2-3) ได้กล่าวถึงความหมายว่า แหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรท่องเที่ยวหมายถึงสิ่งของ กิจกรรม และ/หรือมิติอื่นใดที่สามารถให้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว เช่น ความสวยงามตามธรรมชาติ คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และการเรียนรู้ ประสบการณ์ใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวสามารถปรากฏได้ในลักษณะรูปธรรม ที่สัมผัสได้ด้วยการจับต้อง เช่นสิ่งก่อสร้าง ถ้ำ น้ำตก เป็นต้น และในลักษณะของนามธรรมที่ไม่สามารถสัมผัสได้ แต่สามารถสัมผัสได้ด้วยทางอื่น เช่นภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา ความเป็นชนเผ่า การแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น

2.2 องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวสามารถแบ่งองค์ประกอบที่สำคัญได้ดังนี้ (มหาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544)

1. นักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวได้จัดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว ทักษะคติและลักษณะพื้นฐานของนักท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการนำข้อมูลดังกล่าวมาใช่วางแผนทางการตลาด ปัจจัยหลักเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่ควรศึกษา ได้แก่

1.1 ลักษณะพื้นฐานหรือลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว จำแนกออกมาตามลักษณะของเพศ อายุอาชีพ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ สถานภาพสมรส และถิ่นพำนัก ซึ่งแต่ละปัจจัยจะส่งผลถึงพฤติกรรมการเดินทางและการเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ต่อไปนี้

1.1.1 เพศ โดยทั่วไปนักท่องเที่ยวชายเป็นกลุ่มที่มีการเดินทางมากกว่านักท่องเที่ยวหญิง โดยสามารถเดินทางได้ตามลำพังหรือเดินทางเป็นกลุ่ม มักจะกระจายตัวไปได้แทบทุกแหล่งท่องเที่ยว และสามารถทำกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลายได้มากกว่า

1.1.2 อายุ บุคคลที่ช่วงอายุแตกต่างกันก็จะมีความสามารถในการเดินทางที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้คือ

- กลุ่มวัยเด็ก ช่วงอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นกลุ่มที่ไม่สามารถเดินทางได้ตามลำพังหากเดินทางท่องเที่ยวมักจะมีพ่อแม่หรือโรงเรียน หรืออาจจะเป็นสถาบันที่จัดอบรมต่างๆ

- กลุ่มวัยรุ่น ช่วงอายุ 15 ถึง 24 ปี เป็นวัยที่กำลังศึกษาอยู่ จึงยังไม่มีต้นทุนทรัพย์ในการเดินทางด้วยตนเอง ส่วนใหญ่มักเดินทางกับพ่อแม่หรือโรงเรียน หรืออาจจะเป็นสถาบันที่จัดอบรมต่างๆหรือแม้กระทั่งเดินทางมาพักอาศัยอยู่กับครอบครัวอุปถัมภ์ตามโครงการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาต่างๆ

- กลุ่มวัยทำงานตอนต้นช่วงอายุ 25 ถึง 34 ปี เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการจ่ายเงินได้สูง เพราะมีรายได้เป็นของตนเองแล้ว อีกทั้งลักษณะกิจกรรมที่เลือกก็ยังสามารถทำได้หลากหลาย โดยส่วนใหญ่พบว่ากลุ่มวัยนี้จะมีการเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุด

- กลุ่มวัยทำงานตอนกลางและตอนปลาย ช่วงอายุ 35 ถึง 44 ปี และ 45-54 ปี เป็นกลุ่มที่มีการเดินทางค่อนข้างสูงอาจจะด้วยตามภาระหน้าที่การงานที่ได้รับผิดชอบมากขึ้น ประกอบกับมีฐานะทางการเงินและการเงินที่ค่อนข้างมั่นคงแล้ว

- กลุ่มวัยเกษียณช่วงอายุ 55 ปีขึ้นไปเป็นกลุ่มที่มีความถนัดในการเดินทางลดลงเนื่องจากสุขภาพที่ไม่เอื้ออำนวย แต่วันหยุดพักผ่อนก็จะมีเวลายาวนานมากกว่ากลุ่มวัยอื่นเพราะไม่มีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบแล้ว

1.1.3 อาชีพ กลุ่มที่มีการกิจหน้าที่การงานที่แตกต่างกันมีโอกาสในการเดินทางแตกต่างกันโดยกลุ่มคนที่ทำงานในอาชีพระดับสูงจะมีโอกาสเดินทางได้มากกว่ากลุ่มอื่น เพราะมีทุนทรัพย์มากกว่า และนอกจากนี้ภาระหน้าที่การงานก็มีส่วนกำหนดให้ต้องเดินทางไปติดต่อกิจการบ่อยครั้งเช่นกัน

1.1.4 ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาเป็นตัวแปรที่สอดคล้องกับอาชีพและรายได้ โดยในส่วนใหญ่แล้วบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงก็มักจะมีอาชีพและรายได้ที่ดี ส่งผลให้การเดินทางได้บ่อยกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาต่ำ และนอกจากนี้ระดับการศึกษายังเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงคุณภาพของนักท่องเที่ยว ด้วยสมมติฐานที่ว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงก็มักจะเป็นผู้ที่มีความคิดและวิถีชีวิตที่ดี

1.1.5 ระดับรายได้ ตัวบ่งชี้สำคัญถึงความสามารถในการเดินทางของบุคคล กล่าวคือบุคคลที่มีรายได้สูงย่อมมีโอกาสในการเดินทางท่องเที่ยวได้ไกลและบ่อยกว่าบุคคลที่มีรายได้ต่ำกว่า

1.1.6 สถานภาพสมรส คนโสดมีโอกาสเดินทางได้บ่อยครั้งและภาคได้ยาวนานกว่ากลุ่มที่แต่งงานแล้ว เนื่องจากสามารถตัดสินใจได้โดยลำพังและไม่มีภาระครอบครัวที่ต้องดูแล ในขณะที่กลุ่มที่แต่งงานแล้วจะเดินทางน้อยลง แต่เมื่อมีการเดินทางก็จะไปเป็นครอบครัว

1.1.7 ถิ่นพำนัก บุคคลที่อยู่ในสถานที่ที่มีสภาวะ แวดล้อมและภูมิอากาศที่แตกต่างกัน ก็ย่อมมีความต้องการและเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน กลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีอากาศหนาวจัดก็ย่อมนิยมเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีอากาศอบอุ่นกว่า

1.2 การกระจายตัวของนักท่องเที่ยว โดยสามารถดูได้จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีการเดินทางไปในแต่ละพื้นที่เพื่อเป็นการนำมาวางแผนด้านขีดความสามารถในการรองรับแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ท่องเที่ยวหลัก และวางแผนที่จะจ่ายนักท่องเที่ยวออกไปยังพื้นที่อื่นที่มีศักยภาพรองลงมา

1.3 กิจกรรมต่างๆของนักท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่ต้องศึกษาเพื่อนำมาวางแผนและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

1.4 ฤดูกาลท่องเที่ยว ในช่วงแต่ละเดือนจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีจำนวนแตกต่างกัน ซึ่งจะขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศในแหล่งท่องเที่ยวและถิ่นที่อยู่ของนักท่องเที่ยวรวมไปถึงระยะเวลาวันหยุดช่วงพักผ่อนของนักท่องเที่ยวด้วย

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวหมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวกิจกรรม และวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวได้ โดยทั่วไปแล้วทรัพยากรการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะทั่วไปคือ

2.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งได้แก่สภาพภูมิอากาศ รวมถึงอากาศและทรัพยากรธรรมชาติเช่นน้ำตก ภูเขา ทะเล ป่าไม้ เป็นต้น ซึ่งทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดความต้องการพื้นฐานของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เช่นทะเลความต้องการนี้ทำให้แหล่งท่องเที่ยวชายทะเลเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวหลายประเทศโดยเฉพาะชาวยุโรป อากาศของทะเลซึ่งเป็นทรัพยากรที่มองไม่เห็นต้องใส่อากาศสัมผัสทางกายภาพก็ยังคงเป็นทรัพยากรธรรมชาติอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นตัวดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เช่นกัน

2. 2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งได้แก่ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและสังคม และทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบันเทิงและพลิตเพลิน

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ โดยส่วนใหญ่จะนำเสนอออกมาในแนวประวัติศาสตร์ในรูปแบบของโบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์จะมีความเกี่ยวข้องกับ สงคราม ศาสนา ผู้ที่อาศัยในท้องถิ่น และชนชั้นการปกครอง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและสังคม ซึ่งในแต่ละประเทศต่างก็มี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางที่เป็นรูปกระทำที่แสดงออกทางด้าน ลักษณะความเป็นอยู่ของผู้คนภาษาเทศกาลประเพณีพิธีนำทางศาสนาศิลปหัตถกรรมการแต่งกาย การละเล่นและการบันเทิงต่างๆและที่เป็นนามธรรมที่แสดงออกด้านความคิดความเชื่อทัศนคติภูมิ ปัญญาชาวบ้านเป็นต้นซึ่งจะเป็นตัวดึงดูดที่ทำให้นักท่องเที่ยวอยากมาอยากเห็นในสิ่งแปลกตา

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบันเทิงและความพลิตเพลิน ยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้ หมายถึงสถานที่หรือกิจกรรมที่สร้างความบันเทิงและความพลิตเพลินให้แก่นักท่องเที่ยวทุกประเภท เช่นสวนสาธารณะ สวนสนุก โรงละคร โรงภาพยนตร์ สถานที่เหล่านี้ส่วนใหญ่ต้องใช้เงินทุนในการ สร้างสูงโดยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนของภาคเอกชนมีส่วนน้อยที่จะเป็นของภาครัฐเช่นสวนสาธารณะ สวนสัตว์ เป็นต้น

3. ธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

คือ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของ นักท่องเที่ยวโดยตรง ซึ่งธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการผลิตในหลาย สาขา จากนั้นสินค้าและบริการที่ท่องเที่ยวบริโภคอาจเป็นทั้งสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นโดยจะแบ่งเป็น 6 หลักคือ

- ธุรกิจที่พักแรม
- ธุรกิจนำเที่ยว
- ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม
- ธุรกิจจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก
- ธุรกิจคมนาคมขนส่ง
- ธุรกิจนันทนาการ

(กุลวดี ละม้ายเงิน, 2551) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบการท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้น เงินเท่าที่จะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการหรือที่เรียกว่า 5As ได้แก่

1. ความดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึงทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว อันมีสาเหตุมาจากความงามตามธรรมชาติ เช่นหาดทรายขาวแนวปะการังที่มีสีสันทันสวยงามรวมทั้งป่าชนิดต่างๆ มีพันธุ์ไม้หายากชนิดหรือความงามที่มนุษย์สร้างขึ้นเช่นทะเลสาบหรือรีสอร์ท

2. ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) หมายถึงการที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวหาดนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและใกล้ชิดถึงแม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึงนักท่องเที่ยวจะไม่สามารถเดินทางไปเที่ยวชมได้ หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างทางคมนาคมที่สะดวกสบาย

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่งสิ่งทีนักท่องเที่ยวต้องการได้รับคือความสะดวกสบายในการท่องเที่ยวในงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจึงต้องมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานในการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวเช่นไฟฟ้าประปาถนนระบบการสื่อสารต่างๆ

4. ที่พัก (Accommodation) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเน้นสิ่งทีนักท่องเที่ยวมีความต้องการคือที่พักแรมเนื่องจากการเดินทางไปท่องเที่ยวบางครั้งอาจจะมีการนอนค้างแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยวควรมีการจัดการบริการที่พักโรงแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

5. กิจกรรม (Activity) หมายถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยวเช่นการเดินป่า กระโดดร่มการพายเรือหรือกิจกรรมการร่ำรำการจัดงานรื่นเริงหรือการบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น องค์ประกอบที่กล่าวมาทั้ง 5 ประการเป็นสิ่งทีสำคัญอย่างยิ่งในการท่องเที่ยวแบบมวลชนเป็นกลุ่ม นักท่องเที่ยวทีต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งแตกต่างจากกลุ่มนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มผู้สนใจเช่นกลุ่มอนุรักษ์กลุ่มนักพจญภัยกลุ่มนักวิชาการนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะได้ให้ความสนใจกับสิ่งอำนวยความสะดวกเนื่องจากกลุ่มดังกล่าวต้องการทีจะศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทีมีสภาพใกล้เคียงกับธรรมชาติและวัฒนธรรมเดิมมากที่สุด

2.3 ประเภทของการท่องเที่ยว

ประเภทของการท่องเที่ยวแบ่งประเภทออกได้ 5 ประเภทใหญ่ๆ คือ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 10-13)

2.3.1 การแบ่งประเภทการท่องเที่ยวตามสภาพภูมิศาสตร์การเดินทาง สามารถแบ่งเป็นรูปแบบย่อยได้ 2 รูปแบบคือ

1) การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Tourism) เป็นการท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศ โดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้ในประเทศนั้น

2) การท่องเที่ยวภายในประเทศ (Internal Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเฉพาะภายในอาณาเขตของแต่ละประเทศนั้นๆ

2.3.2 การแบ่งประเภทการท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์ของการเดินทาง สามารถแบ่งเป็นรูปแบบย่อยได้ 3 รูปแบบคือ

1) การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน (Leisure Tourism) เป็นการท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากสภาพ ชีวิตประจำวันที่น่าเบื่อ หรือหลีกเลี่ยงอากาศหนาวในประเทศของตน อันเป็นการเดินทางเพื่อการพักผ่อนและหาประสบการณ์แปลกใหม่

2) การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business Tourism) เป็นการท่องเที่ยว เพื่อไปติดต่อธุรกิจหรือไปประชุม โดยมีระยะเวลา 2-3 วันแรกให้ไปท่องเที่ยว

3) การท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่เกิดจากความสนใจกิจกรรมพิเศษ สามารถแบ่งเป็น รูปแบบย่อยได้ 4 รูปแบบคือ

(1) การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (Natural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งการพักผ่อนหย่อนใจ ความสนุกสนาน ความชื่นชม ในแหล่งธรรมชาติ และการศึกษาในแหล่งธรรมชาติ

(2) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งการให้ความรู้และความภาคภูมิใจที่เน้นเสนอ ลักษณะวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสถานที่ต่างๆ ที่มนุษย์ สร้างขึ้นโดยเกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของสังคม

(3) การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและบันเทิง (Sport and Entertainment Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อสนองความต้องการ และความพึงพอใจในการพักผ่อน สนุกสนาน รื่นเริงบันเทิงใจ การออกกำลังกาย โดยมุ่งเน้นการได้รับบริการที่เหมาะสม

(4) การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจและประชุมสัมมนา (Business and Convention Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่เกิดจากผลพลอยได้ในการเดินทางไปติดต่อธุรกิจ หรือประชุม สัมมนา ซึ่งอาจมีหรือไม่มีการศึกษาดูงาน และการทัศนศึกษารวมอยู่ด้วยก็ได้ หรือมีเวลาว่างจากการติดต่อธุรกิจ หรือประชุมสัมมนา ก็อาจเดินทางไปดูงานหรือทัศนศึกษาเองก็ได้

2.3.3 แบ่งประเภทการท่องเที่ยวตามลักษณะการเดินทาง สามารถแบ่งเป็นรูปแบบย่อยได้ 2 รูปแบบคือ

1) การท่องเที่ยวแบบกลุ่มเหมาจ่าย (Group Inclusive Tourism GIT หรือ All Inclusive Tourism- AIT) เป็นการท่องเที่ยวที่ธุรกิจนำเที่ยว ขายรายการนำเที่ยวเบ็ดเสร็จ (Package Tour) ให้กับนักท่องเที่ยวเป็นหม้อออก โดยธุรกิจนำเที่ยวเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับยานพาหนะ ที่พัก อาหาร และ

การนำเที่ยว ให้แก่นักท่องเที่ยว โดยอาจดำเนินการอำนวยความสะดวกเต็มรูปแบบ (Full Package) หรืออาจจะจัดการบริการเที่ยวบางสิ่งบางอย่างให้ก็ได้

2 การท่องเที่ยวแบบอิสระ (Free Individual Tourism -FIT) เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยววางแผนจัดการเดินทางด้วยตัวเองทุกอย่าง หรือใช้บริการของธุรกิจนำเที่ยวในการอำนวยความสะดวกบางอย่าง

2.3.4 การแบ่งประเภทการท่องเที่ยวตามการตลาด สามารถแบ่งเป็น 2 รูปแบบย่อยคือ

1 การท่องเที่ยวตลาดหรูหร่า (Elite Market Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องจ่ายค่าบริการในอัตราสูง เพราะมุ่งให้บริการ ทางการท่องเที่ยวชนิดหรูหร่า

2 การท่องเที่ยวตลาดมวลชน (Mass Market Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่บริการทางการท่องเที่ยวแบบพื้นฐาน ในราคาถูก โดยต้องการให้บริการผู้เดินทางที่มีรายได้น้อย แต่มีปริมาณมาก

2.3.5 การแบ่งประเภทการท่องเที่ยวตามการจัดการ สามารถแบ่งเป็น รูปแบบย่อยได้ 2 รูปแบบคือ

1 การท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม (Conventional Tourism) เป็นการท่องเที่ยวมุ่งเน้นความพึงพอใจและปริมาณของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงการจัดการผลกระทบด้านลบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

2 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย และธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ในขณะเดียวกันก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม และมีนักท่องเที่ยว เข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อ สิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ซึ่งสามารถแบ่งย่อยได้อีก 2 รูปแบบคือ

(1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวใน แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่ เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ โดยได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและมีกระบวนการ เรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว อย่างดีและมีมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่การท่องเที่ยวเชิงศึกษาธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม การท่องเที่ยวเชิง ธรณีวิทยา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ เป็นต้น

(2) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการ ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม หรือชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้น เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน พร้อมทั้งได้ศึกษาความเชื่อ ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ได้แก่การท่องเที่ยว

เชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวงานประเพณีและศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยววิถีชีวิต ในชนบท การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและบันเทิง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทางวัฒนธรรม เป็นต้น

2.4 ทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไทย

การแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถแบ่งได้ 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นธรรมชาติ และ ส่วนที่มนุษย์สร้างขึ้นรวมถึงหลักฐานทางโบราณคดี ดังนี้ (ฉันทิช วรรณถนอม, 2552: 178-180)

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวในส่วนที่เป็นธรรมชาติของประเทศไทย ทรัพยากรการท่องเที่ยวในส่วนที่เป็นธรรมชาติของประเทศไทย สามารถจำแนกออกเป็น 6 ประเภท ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ในความดูแลของกรมป่าไม้ ได้แก่

1.1 อุทยานแห่งชาติ (National Park) เป็นพื้นที่ที่ได้รับการประกาศให้เป็นแหล่งสงวนและคุ้มครองสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการค้นคว้า วิจัย นันทนาการ และการท่องเที่ยว (คณะวนศาสตร์, 2530) โดยกรมป่าไม้ประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติในประเทศไทยไปแล้วทั้งสิ้น 81 แห่ง เป็นอุทยานแห่งชาติทางบก 63 แห่ง และเป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเล 18 แห่ง ส่วนพื้นที่ที่อยู่ระหว่างการเตรียมการประกาศจัดตั้งมีไม่น้อยกว่า 40 แห่ง อุทยานแห่งชาติทางบก มีอาทิ เขาใหญ่ ภูกระดึง ภูหลวง และแม่วงก์ สำหรับอุทยานแห่งชาติทางทะเล มีอาทิ หมู่เกาะสุรินทร์ หมู่เกาะอ่างทอง และอ่าวพังงา

1.2 วนอุทยาน (Forest Park) เป็นพื้นที่นันทนาการที่มีขนาดเล็กและมีความโดดเด่นน้อยกว่า อุทยานแห่งชาติ หากแต่ยังคงมีความสำคัญในแง่ของการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประชาชนในท้องถิ่น ปัจจุบันประเทศไทยมีวนอุทยานในประเทศไทยทั้งสิ้น 46 แห่ง กระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ วนอุทยานทั้งหมดอยู่ในความดูแลของกรมป่าไม้ โดยบางส่วนอยู่ในสังกัดของสำนักงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วนอุทยานน้ำตกโดนไพร จ. ภูเก็ต

1.3 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (Wildlife Sanctuary) ตามพระราชบัญญัติ คือ พื้นที่ซึ่งถูกกำหนดให้ ให้ปลอดจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ที่อาจไปรบกวนถิ่นที่อยู่อาศัยและการการต่าง ๆ ด้วย แต่เนื่องจากพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีองค์ประกอบของทรัพยากรธรรมชาติที่มีความโดดเด่นและมีคุณค่าทางด้านนันทนาการ จึงอนุโลมให้ประชาชนเข้าไปพักผ่อนหาความรู้ในพื้นที่ได้ แต่ต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ก่อน

1.4 เขตห้ามล่าสัตว์ป่า (Non-Hunting Area) เป็นพื้นที่ที่รัฐบาลประกาศขึ้นเพื่อคุ้มครองสัตว์ป่า บางชนิดที่กำหนด แต่ไม่หวงห้ามการใช้พื้นที่เพื่อกิจกรรมอื่นๆ (คณะวนศาสตร์, 2530)

1.5 สวนพฤกษศาสตร์ (Botanical Garden) เป็นสถานที่ที่มีการจัดรวบรวมพันธุ์ไม้ชนิดต่างๆ ที่มีคุณค่ามาปลูกไว้เป็นลำดับตามหมวดหมู่และตระกูล เพื่อการศึกษาวิจัยและเผยแพร่ขยายพันธุ์ให้แก่ ประชาชน โดยปกติมักมีการจัดตกแต่งพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

ควบคู่ไปด้วย สวนพฤกษศาสตร์จึงจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกประเภทหนึ่งของประเทศ ปัจจุบันกรมป่าไม้จัดให้มีสวนพฤกษศาสตร์ทั้งสิ้น 13 แห่ง ซึ่งกระจายอยู่ทั่วทุกภาค เช่น สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จ.เชียงใหม่ เป็นต้น

1.6 สวนรุกขชาติ (Arboretum) เป็นพื้นที่ธรรมชาติแต่มีขนาดเล็กกว่าสวนพฤกษศาสตร์สร้างขึ้นเพื่อรวบรวมพันธุ์ไม้ต่างๆ โดยเฉพาะไม้ยืนต้นที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจและไม้ดอกที่อยู่ในท้องถิ่น แต่ไม่ได้มีการปลูกเป็นหมวดหมู่อย่างสวนพฤกษศาสตร์ ปกติมักมีการตกแต่งบริเวณและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปพักผ่อนหย่อนใจและศึกษาพันธุ์ไม้ในพื้นที่ได้ กรมป่าไม้จัดสร้างสวนรุกขชาติในทุกภาคของประเทศ รวม 44 แห่ง เช่นสวนรุกขชาติถ้ำจอมพล จ.ราชบุรี สวนรุกขชาติสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ เขาหินร้อน จ.ฉะเชิงเทรา เป็นต้น

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวในส่วนที่มนุษย์สร้างขึ้นรวมถึงร่องรอยหลักฐานโบราณคดี

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในโลกที่อุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวในลักษณะนี้ แต่ทรัพยากรการท่องเที่ยวในส่วนที่มนุษย์สร้างขึ้นรวมถึงร่องรอยของสิ่งมีชีวิตในยุคต่างๆ นี้ ไม่ได้มีเฉพาะสิ่งที่เกิดจากมือของมนุษย์แบบปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมไปถึงร่องรอยและสิ่งซึ่งเกิดจากมนุษย์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ด้วย หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ รวมถึงร่องรอยและหลักฐานทางโบราณคดีทั้งในยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวนี้มีทั้งที่เป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์โบราณ ชุมชนโบราณ ศาสนสถาน โบราณวัตถุ โบราณสถาน กำแพงเมือง คูเมือง เหมืองแร่ ศิลปวัฒนธรรม งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ศูนย์วัฒนธรรม สินค้าและหัตถกรรมพื้นเมือง เป็นต้น บางส่วนอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร บางส่วน กระจายอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์และอยู่ในความดูแลของกรมป่าไม้และหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐ

3. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อังกู ประชิต สฤณพัฒน์ และคณะ, 2554) ได้นำมาใช้อย่างเป็นทางการประมาณ พ.ศ. 2541 ช่วงนั้นถือว่าเป็นคำที่เกิดใหม่ในวงการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนโดยในสภาพแวดล้อมซึ่งเกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ มนุษย์ที่ชัศตวรรษในรูปแบบดั้งเดิมที่มีธรรมชาติเป็นเกณฑ์

ในการจัดสัมมนา Gail Nash นักวิจัยจากสมาคมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (The Ecotourism Society) ได้นำเสนอหลัก การพื้นฐาน 7 ประการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ดังนี้ (วิมล จิโรจพันธุ์ และคณะ, 2548: 82-83)

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องหลีกเลี่ยงการสร้างผลกระทบทางด้านลบที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหรือการทำลาย สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้การศึกษาแก่นัก ท่องเที่ยว ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ แวดล้อมและวัฒนธรรม
3. รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องนำไปสู่การ อนุรักษ์ธรรมชาติแวดล้อมและการจัดการเขตอนุรักษ์
4. ชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง จะต้องเป็น ผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเน้นความสำคัญของการ วางแผน และการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดย เน้นการสร้างหลักประกันว่า จำนวนนักท่องเที่ยวจะต้องอยู่ในขอบเขตของศักยภาพในการรองรับ (carrying capacity) ตามธรรมชาติของระบบนิเวศท้องถิ่น
6. รายได้ส่วนใหญ่จากการท่องเที่ยวเชิง อยู่กับประเทศผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเน้นการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการของท้องถิ่นเป็นสำคัญ
7. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องให้ความสำคัญกับการ ใช้จากโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนาขึ้นบนฐานคิด ซึ่งเน้นความสำคัญของการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ลดละการใช้ น้ำมัน เชื้อเพลิง อนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นบ้าน และจัดการท่องเที่ยวให้ สอดคล้องกับธรรมชาติแวดล้อมอย่างแท้จริง

3.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ่างใน สาคร กือเจริญ, 2549: 10-11) ได้กำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยสามารถจำแนกออกเป็นได้ 4 ประเภทดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่นั้นๆ ดังนั้นองค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ
2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีความรับผิดชอบโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมมีการจัดการที่ยั่งยืนภาคภูมิไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรการจัดการสิ่งแวดล้อมการป้องกันและกำจัดมลพิษและควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขตซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืนเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม
3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการ

เพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ความประทับใจเพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยวประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องจึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นในการคิดวางแผนปฏิบัติตามแผนได้รับผลประโยชน์และติดตามตรวจสอบตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวอันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่นทางการกระจายรายได้การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษาจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วยที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพท้องถิ่นใน

ภาพที่ 2 องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ที่มา : (สาคร กือเจริญ, 2549)

จากแผนภาพ ได้กล่าวที่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวแบบปกติหรือแบบประเพณีนิยมซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นหลักและเน้นการส่งเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ใช่สิ่งตรงข้ามกับการท่องเที่ยวแบบคนละใหญ่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ได้ถูกจำกัดที่ขนาดการท่องเที่ยวแต่จำกัดที่รูปแบบกิจกรรมและขนาดที่เหมาะสมกับพื้นที่นักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กเล็กสามารถทำลายสิ่งแวดล้อมได้เช่นเดียวกันหรืออาจจะทำร้ายมากกว่าท่องเที่ยวขนาดใหญ่หากปราศจากการจัดการที่ดี

3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่จำเป็นต้องเป็นการจัดการให้ง่าย ๆ ราคาถูกในรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยากลำบากมีรายได้จากการท่องเที่ยวน้อยแต่มีการจัดการที่ดีมีการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพมีการประสานความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวและให้ประโยชน์ที่เหมาะสมกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวแล้วการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอาจจะตอบสนองนักท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่มทุกระดับและมีรายได้สูงเช่นกัน

4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงให้ความสำคัญในการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกมากกว่าให้ความพึงพอใจอย่างไม่มีขอบเขตของนักท่องเที่ยวดังนั้นจึงเป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีการประสานความเข้าใจกันอย่างเหมาะสมตลอดกระบวนการ

3.3 การจัดการบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดการบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการจัดการที่มี เป้าหมายให้บริการที่ดีแก่นักท่องเที่ยวประกอบด้วย (วิมล จิโรจพันธ์ และคณะ, 2548: 89-95)

1. การจัดการการนำเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based Tourism) ที่มุ่งให้ความรู้การศึกษา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Environmental Education-based Tourism) แก่นักท่องเที่ยว โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการ (Community Participial Management) เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจประทับใจ และประสบการณ์ใหม่นั้น ผู้ประกอบการจัดนำเที่ยวจะต้องคำนึงถึงหลักการจัดการ ดังนี้

1.1 คุณสมบัติของมัคคุเทศก์ จะต้องเป็นมัคคุเทศก์ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ มีความรอบรู้ในสถานที่ท่องเที่ยวนั้นเป็นอย่างดี รักและรู้คุณค่าศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีบุคลิกภาพและความประพฤติ เพื่อสร้างศรัทธาและความประทับใจ ความเป็นมิตรกับบุคคลทั่วไปและนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างความเป็นมิตรไมตรี หมั่นพิจารณา ตนเอง และมีทัศนคติที่ชัดเจนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีความสามารถในการสื่อความหมายการสื่อสารที่ดี

1.2 การจัดบริการอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และมีการประสานประโยชน์ร่วมกันกับ ประชาชนในท้องถิ่น ในด้านการบริการด้านอื่น ๆ ต้องมีการพัฒนาให้มีมาตรฐานสากล และมีความปลอดภัย

1.3 การจัดรายการนำเที่ยว เป็นการให้ข้อมูลโดยควรแจ้งรายการท่องเที่ยวให้กับ นักท่องเที่ยวชัดเจน เพื่อให้นักท่องเที่ยวเตรียมตัวเดินทางได้ถูกต้อง มุ่งเน้นการให้ความรู้ การสร้าง

ประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการเดินทางและให้ข้อคิดกับนักท่องเที่ยวใน การเดินทาง ซึ่งมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้ แจกกำหนดการเดินทางนับแต่การเดินทางถึงสิ้นสุดรายการ แจกอุปกรณ์ของใช้ที่ให้บริการ ส่วนใดที่นักท่องเที่ยวจะต้องจัดเตรียมไปเอง รวมทั้งบริการอาหารและเครื่องดื่ม แจกราคา ค่าบริการ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ แนะนำแนวคิด ข้อควรพิจารณาแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น มีบุคคลเป็นผู้รอบรู้

1.4 การมีส่วนร่วม โดยประชาชนในท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วม การจัดการร่วมคิด วางแผน ดำเนินการขายรายการ การได้รับผล ประโยชน์อย่างเสมอภาคกัน การจัดการนี้ควรอยู่ในรูปแบบ คณะกรรมการ สหกรณ์ บริษัทชุมชน

2. การจัดการที่พัก การจัดการที่พักเพื่อบริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึง การจัดการที่ไม่เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การใช้ที่ดิน การใช้น้ำ การใช้พลังงาน และการจัดการสิ่งปฏิกูลเพื่อมิให้เกิดมลพิษ การออกแบบที่พักต้องมี ส่วนสร้างเสริม และคงไว้ต่อความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น คำนึงถึงประโยชน์การใช้สอย รักษาระบบนิเวศและ ดึงดูดความสนใจต่อ นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เข้าไปพักค้างแรมอย่างสะดวกสบาย

การออกแบบที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มีนักวิชาการและผู้ประกอบการวิชาชีพ ด้านการวางแผนและ ออกแบบ ตลอดจนองค์กรและสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น The World Congress of the International Union of Architects (UIA), The American Institute of Architects (AIA), The International Council on Environmental Design (ICED) องค์กร อื่น ๆ ได้ร่วมกันกำหนดหลักการที่สำคัญในการออกแบบเพื่อ การพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. ตระหนักเสมอว่าไม่มีสิ่งใดที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์จะคง อยู่ได้อย่างยั่งยืน และการออกแบบ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในทุก ๆ เรื่อง จึงไม่ควรที่จะออกแบบเพื่อที่จะเอาชนะ และ/หรือควบคุม ธรรมชาติ หากแต่ควรปล่อยให้ธรรมชาติเป็นแม่บทหรือผู้ชี้้นำการออกแบบ
2. ให้ความสำคัญกับสิทธิของมนุษย์และธรรมชาติอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้องค์ประกอบของ ทั้งสองส่วนอยู่ร่วมกันอย่าง เกื้อหนุนและสามารถคงไว้ซึ่งความหลากหลายของกันและกันอย่างยั่งยืน
3. ออกแบบให้มีการใช้พลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า
4. เคารพในความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิญญาณ สิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจกับวัตถุ และพิจารณา องค์ประกอบทุกส่วนทั้งที่เป็น รูปธรรมและนามธรรมภายในชุมชน สังคมที่เกี่ยวข้องกับงาน ออกแบบ

5. สร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่าในระยะยาวไม่สร้างปัญหาหรือ ผลักภาระในการบำรุงรักษา การบริหารจัดการตลอดจนปัญหา ด้านความปลอดภัย ให้กับคนรุ่นหลังต้องรับผิดชอบดูแล

6. ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์เพื่อเชื่อมโยงภายในระหว่างองค์ประกอบทุกส่วนของระบบธรรมชาติ จากการออกแบบต่อองค์ประกอบแต่ละส่วนทุกระดับคำนึงถึงผลทั้งทางตรงและทางอ้อมของผลจากการออกแบบต่อความเป็นอยู่ที่ดีของธรรมชาติ

8. สนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรในการผลิต คุ่มค่าและไม่มีของเสีย

3. การจัดการสินค้าของที่ระลึก คุณลักษณะของสินค้าที่ระลึกที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีดังนี้

3.1 สินค้าของที่ระลึกจำพวกของกิน ทั้งอาหาร ขนมของกินเล่น ของสดและของแห้งนั้นควรเป็นสินค้า ที่ได้รับมาตรฐานการรับรองด้านความสะอาด และสุขอนามัย ตลอดจนการรับรองจากสำนักงาน มาตรฐานสินค้า (สมก.) สำนักงานอาหารและยา (อย.) มาตรฐานฮาลาล์จากสำนักราชมนตรี พร้อมทั้งวันหมดอายุ กำกับอยู่ด้วย

3.2 สินค้าของที่ระลึกจำพวกของใช้ของประดับที่ผลิต จากวัสดุธรรมชาตินั้น ควรเป็นของที่ สามารถผลิต ปลูกได้ตามธรรมชาติที่ปราศจากมลพิษต่าง ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ควรเป็นผลิตภัณฑ์ที่พอก ย้อมจากสีธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์เครื่องจักรสานที่ย้อมสี ควรพอกย้อมจากสีธรรมชาติ เช่น จักสาน กก และใบลาน เครื่องจักสานไม้ไผ่ เครื่องจักสานหวาย

3.3 การผลิตสินค้าที่ระลึกเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้ผลิตต้องคำนึงถึงการรักษา ระบบนิเวศไว้อย่างยั่งยืน โดยหลีกเลี่ยงการนำวัสดุที่ เป็นส่วนประกอบของธรรมชาติในแต่ละระบบ นิเวศมาผลิตเป็นสินค้าของที่ระลึก เช่น ชากพืช และสัตว์ที่มีกฎหมายคุ้มครองว่าเป็นชนิดหายาก

3.4 การกำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)

1. ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ องค์ประกอบในเรื่องของศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในการที่จะจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นับว่ามีความสำคัญที่สุด ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรจะเป็นแหล่งธรรมชาติที่สามารถก่อให้เกิดความพอใจในการเรียนรู้และสัมผัสกับระบบนิเวศ อาจจะมีการเกี่ยวข้องกันกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ลักษณะวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตแบบธรรมชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ นอกจากนี้การคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งหนึ่ง

สำคัญในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งธรรมชาติ จากแนวคิดดังกล่าว ศักยภาพของแหล่งธรรมชาติในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงสามารถสรุปดัชนีมาตรฐานคุณภาพได้ 4 ดัชนี ได้แก่

- แหล่งธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและเรียนรู้
- มีความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ
- แหล่งธรรมชาติมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น
- ความปลอดภัยของแหล่งธรรมชาติในการท่องเที่ยว

2. การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืนการประเมินมาตรฐานด้านการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนจะต้องพิจารณาการจัดการใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้ประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวโดยอาศัยหลักการจำแนกเขตการจัดการและการประเมินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่นและด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว จากแนวคิดดังกล่าวองค์ประกอบนี้ จึงสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ดัชนี ได้แก่

- การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของตัวแหล่งท่องเที่ยว
- การจัดการด้านบริการนักท่องเที่ยว
- การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว
- การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว

3. การจัดการด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกการจัดการด้านการเรียนรู้และการสร้างจิตสำนึกจะพิจารณาจากการดำเนินงานขององค์กรที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ในการสร้างเสริมจิตสำนึกและการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่ ผู้ประกอบการและชุมชนท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งองค์ประกอบนี้ประกอบด้วย 4 ดัชนี ได้แก่

- มีศูนย์บริการที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว
- มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในด้านการประหยัดพลังงานและการกำจัดของเสียอย่างถูกวิธี
- มีการให้ความรู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์กับพนักงานนำเที่ยวนักท่องเที่ยวและชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่

- มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศ และการอนุรักษ์ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและชุมชน

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่างๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอีกด้วย องค์ประกอบนี้ประกอบด้วย 2 ดังนี้ ได้แก่

- ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
- ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

3.5 นโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย เสนอไว้ในรายงานมีดังนี้ (สารนุกรมไทยสำหรับเยาวชน, ม.ป.ป.)

1. ต้องมีการควบคุม ดูแล รักษา และจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงสภาพ เดิมแท้ไว้ให้มากที่สุด หลีกเลียง หรืองดเว้นการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่อ่อนไหว ง่ายต่อการถูกกระทบ หรือฟื้นตัวได้ยาก
2. ต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่มีอยู่ มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม และปรับให้เกิดความสมดุลกับรูปแบบ และกิจกรรมที่มีอยู่แต่เดิม
3. ต้องคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกัน มากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และการมีรายได้แต่เพียงอย่างเดียว
4. ต้องให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรในท้องถิ่น ในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้ และวัฒนธรรมของชุมชนในกระบวนการท่องเที่ยว รวมทั้งการมีส่วนร่วม ในการวางแผนพัฒนา หรือการให้ประชาชน มีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ
5. ให้องค์กรต่างๆ กำหนดบทบาทที่ชัดเจน ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และกำหนดวิธีการจัดการที่เหมาะสม
6. นำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เข้าสู่แผนพัฒนาระดับต่างๆ อย่างมีความ สำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาภาค พร้อมทั้งให้มีการจัดสรรและกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึง และเพียงพอ

7. สนับสนุนการศึกษาวิจัย และประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างรอบด้าน เพื่อ กำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขปัญหา และการปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน
8. มีการใช้กฎหมายในการควบคุมดูแล และรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่าง คร่งครัด โดยเน้นการแนะนำ ตักเตือน และการสร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย
9. จัดทำแนวทางปฏิบัติ หรือคู่มือการจัดการ ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ใน การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างถูกต้อง
10. จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งในทางแนวตั้ง และแนวนอน โดยให้มีการ ประสานงานด้านข้อมูลข่าวสาร และการจัดการร่วมกัน ในทุกระดับ

นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดเพื่อเป็นการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ดังนี้ (ประชิด สกฤษณ์พัฒน์ และคณะ, 2554)

1. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชนและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรบริการ และในการแลกเปลี่ยนความรู้ วัฒนธรรมชุมชนในกระบวนการการท่องเที่ยวรวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาในการให้ ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ
2. การท่องเที่ยวทั่วโลกต้องคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษาสร้างจิตสำนึกที่ดีในการ รักษาระบบนิเวศร่วมกันมากกว่าที่จะเป็นการมุ่งเอาความเจริญทางเศรษฐกิจและการมีรายได้เพียง อย่างเดียว
3. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นำมาจัดกิจกรรมให้เหมาะสมและปรับให้เกิดสมดุลกับรูปแบบ และพฤติกรรมเดิมที่มีอยู่พึงหลีกเลี่ยง ความขัดแย้งอย่างรุนแรงต่อการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นหากเน้นการแปลประโยชน์จากการจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่การท่องเที่ยวโดยรวม
4. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการควบคุมดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรให้ คงเดิมให้มากที่สุดเนื่องหรือยกเลิกในพื้นที่ที่อ่อนไหวง่ายต่อการถูกกระทบและพื้นที่ที่ฟื้นตัวได้ยาก
5. นำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้าสู่ภาคแผนพัฒนา ระดับต่างๆให้มองเห็นว่ามี ความสำคัญได้แก่แผนพัฒนาท้องถิ่นแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาภาคพร้อมทั้งให้มีการจัดสรร งบประมาณรายจ่ายอย่างทั่วถึงและเพียงพอ
6. ให้ความสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งเป็นความจำเป็นอันดับต้นๆที่ทำให้ การพัฒนาท่องเที่ยวยั่งยืนทั้งนี้องค์กรต่างๆควรกำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศโดยมีการจัดสรรงบประมาณกลางและกำหนดวิธีการจัดการที่เหมาะสม

7. ควรจัดให้มีประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งในแนวตั้งและแนวนอนโดยให้มีการประสานงานด้านข้อมูลข่าวสารและมีการจัดการร่วมกันเพื่อปรับตลอดจนการสนับสนุนจากการศึกษาวิจัยประเมินผลของการพัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อกำหนดแนวทางจัดการการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน

8. จัดทำแนวทางปฏิบัติคู่มือการจัดการเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง

9. มีการใช้กฎหมายเพื่อควบคุมดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการแนะนำตักเตือนสร้างนิสัยวินัยในการท่องเที่ยวครอบครัวไปด้วย

4. ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ Maslow's H. ซึ่งเขาได้ตั้งสมมุติฐาน เกี่ยวกับความต้องการไว้ดังนี้ (อ้างใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535: 58)

1.1 มนุษย์ย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีก ไม่มีวันจบสิ้น

1.2 ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นสิ่งที่จูงใจต่อพฤติกรรมของคนคนนั้น แต่ถ้าพฤติกรรมใดที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่จูงใจต่อพฤติกรรมอื่นๆ

1.3 ความต้องการของมนุษย์ จะเรียงเป็นลำดับขั้นตอนความสำคัญ เมื่อความต้องการขั้นต่ำสุดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการในระดับขั้นสูงขึ้นไปก็จะตามมา

โดยมาสโลว์ได้อธิบายถึงลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ขั้น ดังนี้ (ลักษณะ สรวิวัฒน์, 2544)

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน รวบรวมถึงปัจจัย 4 เช่น ความต้องการอาหาร ความต้องการเครื่องนุ่งห่ม ความต้องการยารักษาโรค ขจัดความเจ็บป่วย ความต้องการที่อยู่อาศัย และในต่างชาตินี้จะรวมถึงความต้องการทางเพศด้วย ซึ่งเมื่อความต้องการขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะพัฒนาความต้องการไปในขั้นต่อไป

2. ความต้องการความปลอดภัย (Security Needs) เป็นความต้องการที่ร่างกายและจิตใจได้รับความปลอดภัยจากภัยทั้งปวง เช่น ความมั่นคงทางด้านอาชีพ ความมั่นคงภายในครอบครัว รวมไปถึงการได้รับความคุ้มครองจากหลักประกันชีวิตที่มีไว้ในยามแก่ชรา

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เช่น ความต้องการที่จะเป็นที่รักใคร่ของครอบครัว เพื่อนฝูง และความต้องการที่จะมีส่วนร่วมเจ้าของ

4. ความต้องการเกียรติยศ ความนับถือจากผู้อื่น (Self-esteems Needs) ความต้องการมีชื่อเสียง เกียรติยศจากสังคม ได้รับความยินยอม ยกย่องนับถือจากคนในสังคม และมีความมั่นใจในตนเอง รู้สึกความตัวเองมีค่า

5. ความต้องการสัมฤทธิ์ผลในสิ่งที่ตนปรารถนา (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการในตนเอง เช่นความต้องการพัฒนา และแก้ไขในตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น และประสบความสำเร็จด้วยตนเอง

ทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's Modified Need Hierarchy Theory) โดยได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 ประการคือ (อ้างใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535: 59)

1. ความต้องการมีชีวิตอยู่ (Existence Need) เป็นความต้องการที่จะตอบสนองเพื่อให้ตัวเองมีชีวิตอยู่ ได้แก่ความต้องการทางกายภาพ และความต้องการความปลอดภัย

2. ความต้องการที่จะมีสัมพันธ์กับผู้อื่น (Relatedness Need) เป็นความต้องการที่จะมีมิตรสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างอย่างมีความหมาย

3. ความต้องการเจริญก้าวหน้า (Growth Need) เป็นความต้องการขั้นสุด รวมไปถึงการได้รับความยกย่องชื่นชมจากสังคม และความสำเร็จในชีวิต

เฮอ์เบอร์ก (Herzberg) ได้ร่วมกับ มอร์สเนอร์และซินเดอร์แมน (Mausner and Snyderman) ได้ทำการศึกษาความต้องการของมนุษย์เกี่ยวกับการทำงาน และสรุปได้ว่า ความต้องการของมนุษย์ในการทำงานเป็น 16 ชนิด แบ่งออกเป็น 2 พวกคือ ปัจจัยที่จำเป็นเพื่อสุขภาพที่จำเป็นสำหรับทุกคน และปัจจัยเพื่อการจูงใจให้ขยันทำงาน โดยปัจจัยทั้ง 2 แบ่งออกเป็น ปัจจัยที่ได้รับการกระตุ้นภายนอก และปัจจัยที่กระตุ้นจากภายในให้ต่อสู้งาน ดังรายละเอียดดังนี้ (อ้างใน ลักษณะ สิริวัฒน์, 2544: 26)

1. ปัจจัยจูงใจภายนอก (Extrinsic Factors)

- ค่าตอบแทน เงินเดือน
- ได้รับการสอนงาน และเทคนิค หรือมีหัวหน้าที่เก่ง
- มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและเจ้านาย
- สภาพการทำงานดีที่มีความมั่นคง

2. ปัจจัยจูงใจภายใน (Intrinsic Factors)

- ความสัมฤทธิ์ผลในงานที่ทำ
- การเป็นที่ยอมรับ หรือได้รับการยกย่องจากเพื่อนร่วมงาน

- การได้รับผิดชอบในงานที่ทำหรืองานของผู้อื่น
- ความก้าวหน้าในตำแหน่งหรือหน้าที่การงาน
- ได้รับงานที่ถนัดและมีความชอบ
- มีโอกาสได้ประสบการณ์ใหม่ๆ จากงานที่ทำ

ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ (Murray's Manifest Needs Theory) ได้อธิบายถึงความต้องการเกี่ยวกับการทำงานมีอยู่ 4 ประการคือ (อ้างใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535: 59-60)

1. ความต้องการความสำเร็จ คือความต้องการที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ลุล่วงไปด้วยดี
2. ความต้องการมีมิตรสัมพันธ์ คือความต้องการมีสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น โดยการคำนึงถึงการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน
3. ความต้องการอิสระ คือ ความต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเอง
4. ความต้องการมีอำนาจ คือความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือคนอื่น สามารถควบคุมคนอื่นให้อยู่ในอำนาจของตน

วรูม (Vroom) ได้กล่าวถึงทฤษฎีแรงจูงใจที่เน้นความต้องการ (อ้างใน ลักษณะ สริวัฒน์, 2544: 27) อธิบายได้ว่าการจูงใจเกิดจากคุณค่าของสิ่งที่มาล่อใจ เช่น รางวัล เงิน สิ่งของ ถ้าของเหล่านี้มีคุณค่าประกอบกับมีความสามารถ และมีความหวังพอที่จะไขว่คว้ามาได้ จะเกิดความสนใจหรือต้องการทันที นอกจากนี้ยังมีนักจิตวิทยาได้พยายามศึกษาความต้องการของมนุษย์ สรุปได้ว่าความต้องการทางกายภาพซึ่งจะเป็นแรงผลักดันขั้นพื้นฐาน และมีพลังมากที่สุดเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด

ทฤษฎีความต้องการสำเร็จของแมคคลีแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory) ได้เน้นความต้องการไว้ 3 ประการคือ (อ้างใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535: 60)

1. ความต้องการประสบความสำเร็จ เป็นความต้องการมีผลงานและบรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนา
2. ความต้องการมิตรสัมพันธ์ เป็นความต้องการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น
3. ความต้องการอำนาจ เป็นความต้องการมีอิทธิพลและครอบงำเหนือผู้อื่น

5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

5.1 ความหมายของการพัฒนา

ความหมายจากรูปศัพท์ โดยคำว่า “การพัฒนา” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Development” แปลว่าการเปลี่ยนแปลงทีละเล็กทีละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น รวมไปถึงมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น และเหมาะสมกว่าเดิม หรืออาจจะก้าวหน้าไปถึงขั้นที่อุดมสมบูรณ์เป็นที่น่าพอใจ ปกรณ์ ปรียากร (2538 อ้างใน สนธยา พลศรี, 2547: 2)

และความหมายจาก พจนานุกรม ฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า “การพัฒนา” การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี ถ้าเป็น กิริยาจะหมายถึง ทำให้เจริญคือ ทำให้เจริญงอกงาม พัฒนาแปลว่าทำให้ดีขึ้นก็หมายความว่าต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมที่เป็นอยู่เพราะหากไม่มีการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างก็จะอยู่อย่างเดิม และไม่สามารถจะทำให้ดีกว่าเดิมได้ (อภิชัย พันธเสน, 2541: 5)

ความหมายทางเศรษฐศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ได้ให้ความหมายของ “การพัฒนา” หมายถึง ความเจริญเติบโต โดยเน้นความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ เช่น ผลผลิตรวมของประเทศเพิ่มขึ้น รายได้ประชาชนเพิ่มขึ้น รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้น ฌฐพล ชันธไชย (2527 อ้างในสนธยา พลศรี, 2547: 2) จะเห็นได้ว่า นักเศรษฐศาสตร์ ได้ให้ความหมายถึงการพัฒนาไปในแนวทางที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นการเน้นความหมายในเชิงปริมาณคือการเพิ่มขึ้น หรือการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากกว่าด้านอื่นๆ (สนธยา พลศรี, 2547: 2-3)

ความหมายทางพัฒนาบริหารศาสตร์ นักพัฒนาบริหารศาสตร์ได้ให้ความหมายของ “การพัฒนา” เป็น 2 ระดับคือ ความหมายอย่างแคบ และความหมายอย่างกว้าง ความหมายอย่างแคบหมายถึง การเปลี่ยนแปลงในตัวระบบกระทำการให้ดีขึ้นอันเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพเพียงด้านเดียว ส่วนความหมายในแบบกว้างนั้น หมายถึง การพัฒนาเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งในด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม ให้ดีขึ้นไปในทิศทางเดียวกัน ดีขึ้นพร้อมๆกัน ไม่ใช่ด้านใดด้านหนึ่งในด้านเดียว (สนธยา พลศรี, 2547: 3)

ความหมายทางเทคโนโลยี ในทางเทคโนโลยี “การพัฒนา” หมายถึงการเปลี่ยนแปลงระบบอุตสาหกรรม และการผลิตด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งนักวิทยาศาสตร์และนักประดิษฐ์ ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงจากสังคมประเพณีนิยม เป็นสังคมสมัยใหม่ที่ทันสมัย และการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ทันสมัยด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจะเป็นความหมายในอีกแนวทางหนึ่ง (สนธยา พลศรี, 2547: 3)

ความหมายทางการวางแผน ในทางการวางแผน “การพัฒนา” เป็นเรื่องเกี่ยวกับการชักชวน การกระตุ้นเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ด้วยการปฏิบัติตามแผนและโครงการอย่างจริงจัง

เป็นไปตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันเป็นวงจร โดยไม่มีการสิ้นสุด (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2550) และอีกความหมายหนึ่งคือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเตรียมตัวของมนุษย์ไว้ล่วงหน้า ในลักษณะของแผนและโครงการ และบริการจัดการให้เป็นไปตามแผนและโครงการจนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ละเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สนธยา พลศรี, 2547: 4)

ความหมายทางพุทธศาสนา พระราชวรมุนี (2530 อ้างใน สนธยา พลศรี, 2547: 4-5) ให้ความหมายและอธิบายไว้ว่า “การพัฒนา” มาจากคำภาษาบาลีว่า วัฒนฺเย แปลความเจริญ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ การพัฒนาเรียกว่า ภาวนา กับการพัฒนาอื่นๆที่ไม่ใช่คน เช่น สิ่งแวดล้อมหรือวัตถุต่างๆ เรียกว่า พัฒนาหรือ วัฒนฺยา ซึ่งหมายถึงการพัฒนาคนให้มีความสุข มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (สนธยา พลศรี, 2547)

ความหมายทางสังคมวิทยา นักสังคมวิทยาได้ให้ความหมายของ “การพัฒนา” ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม ได้แก่คน กลุ่มคน การจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยการจัดสรรทรัพยากรของสังคมอย่างยุติธรรมลี้มีประสิทธิภาพ จิตยา สุวรรณชฎ (2527 อ้างในสนธยา พลศรี, 2547: 4) โดยความหมายการพัฒนาทางด้านสังคมจะเน้นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมคือมนุษย์ กลุ่มทางสังคม และการจัดระเบียบทางสังคม (สนธยา พลศรี, 2547)

ความหมายด้านการพัฒนาชุมชน นักพัฒนาชุมชนได้ให้ความหมายของ “การพัฒนา” หมายถึงการที่คนในชุมชนและสังคมโดยส่วนรวมได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเอง และร่วมกันเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของตนเอง และชุมชนให้ดีขึ้น สมศักดิ์ศรีสันติสุข (2525 อ้างใน สนธยา พลศรี, 2547: 5) การพัฒนาในด้านชุมชนอีกความหมายก็คือเป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงมนุษย์และสังคมให้ดีขึ้น โดยอาศัยการดำเนินการพัฒนาร่วมกัน (สนธยา พลศรี, 2547)

5.2 ลักษณะของการพัฒนา

ลักษณะของการพัฒนามีหลายประการ แต่ลักษณะที่สำคัญมีดังต่อไปนี้ (สนธยา พลศรี, 2547)

1. เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เช่นด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อมของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ให้ดีขึ้นและให้มีความเหมาะสม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงรอบด้าน ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น หรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ
2. มีลักษณะเป็นกระบวนการ (Process) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นลำดับขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ไม่สามารถข้ามขั้นตอนใด ขั้นตอนหนึ่งไปได้
3. มีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ไม่มีการหยุดนิ่ง โดยแต่ละการเปลี่ยนแปลงอาจจะเกิดขึ้นเป็นแบบรวดเร็ว หรือช้าๆ ปริมาณน้อยหรือมากก็ได้

4. เป็นแผนและโครงการ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ได้มีการกำหนดหรือเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะเปลี่ยนแปลงด้านใด วิธีการใด เมื่อใด อย่างไร ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยไม่มีเตรียมตัว หรือเตรียมการไว้ล่วงหน้า

5. เป็นวิธีการ การพัฒนาเป็นมรรควิธี ที่นำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การพัฒนาสังคม การพัฒนาชนบท การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชน ต่างก็เป็นการพัฒนาที่แตกต่างไปตามลักษณะของตนเอง

6. เป็นปฏิบัติการ คือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ไม่ใช่เพียงความคิด หรือรายละเอียดแผนงานเท่านั้น เพราะการพัฒนาเป็นวิธีการที่นำมาใช้ปฏิบัติจึงจะเกิดผลตามที่ต้องการ

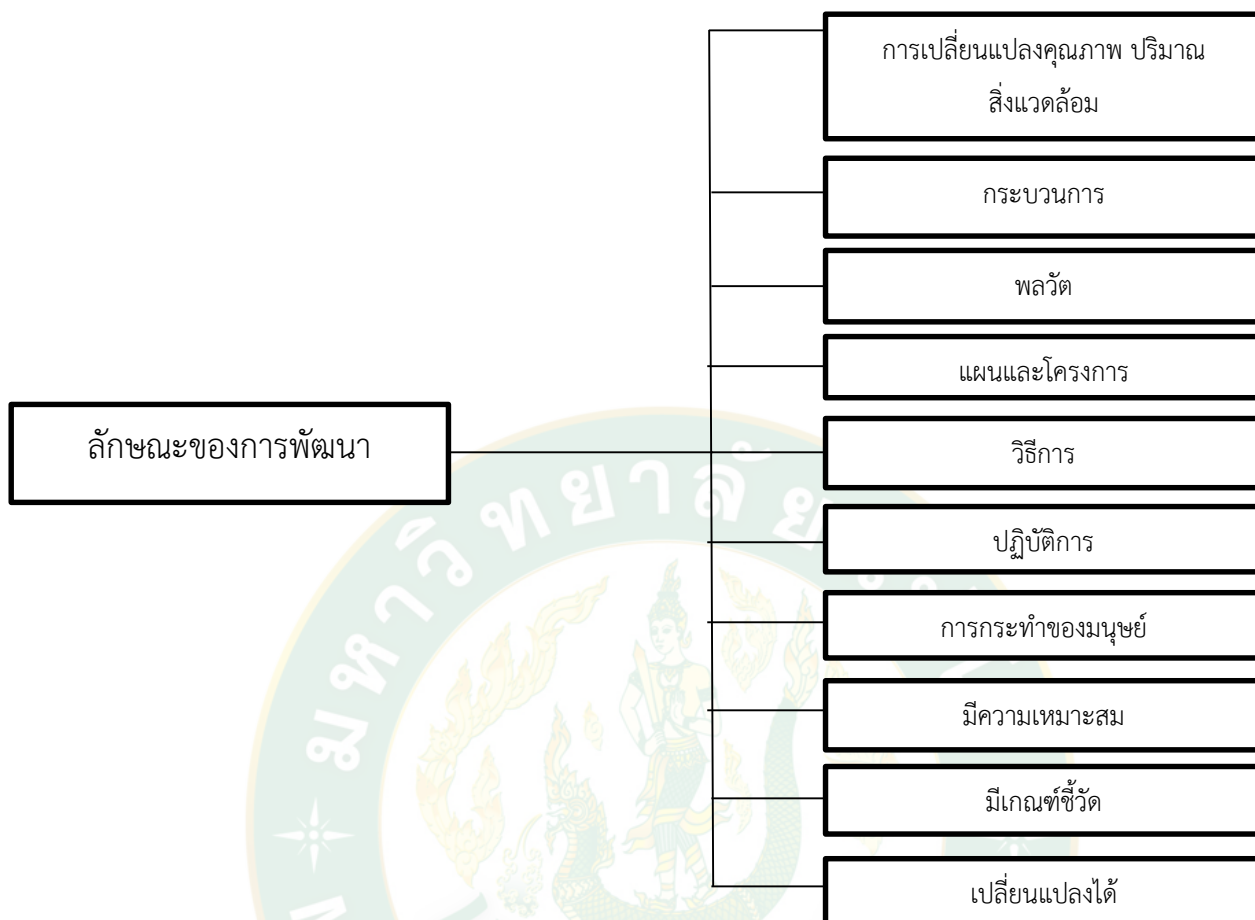
7. เป็นสิ่งที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตสิ่งเดียวที่สามารถจัดทำแผนโครงการได้ และคิดค้นพัฒนาตนเองและสิ่งต่างๆได้ การเปลี่ยนแปลงใดที่ไม่ได้เกิดจากมนุษย์ จะไม่ใช่การพัฒนา

8. ผลที่เกิดขึ้นมีความเหมาะสมหรือพึงพอใจ ทำให้มนุษย์และสังคมมีความสุข เพราะการพัฒนาเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และการอยู่ร่วมกันภายในสังคม

9. มีเกณฑ์หรือเครื่องมือชี้วัด คือสามารถบ่งบอกได้ว่าลักษณะที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงเป็นการพัฒนา หรือไม่ เช่น การชี้วัดในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้าน คุณภาพ ปริมาณสิ่งแวดล้อม ความคงทน การประเมินผลจากผู้ที่เกี่ยวข้องว่ามีความเหมาะสมหรือพึงพอใจหรือไม่ เป็นต้น

10. สามารถเปลี่ยนแปลงได้ การพัฒนานอกจากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อมนุษย์ สังคม และสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์แล้ว รูปแบบ กระบวนการ และวิธีการพัฒนาเองก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้

ลักษณะทั้ง 10 ประการ เป็นลักษณะรวมของการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงใดที่เกิดขึ้นแล้วขาดลักษณะใดลักษณะหนึ่งจะไม่ใช่การพัฒนา เป็นเพียงรูปแบบหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นลักษณะของการพัฒนาอาจสรุปได้ ดังแผนผังในรูปที่ 2

ภาพที่ 3 แสดงลักษณะของการพัฒนา

ที่มา : (สนธยา พลศรี, 2547)

5.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

จากคำว่า “การพัฒนา” นำมาใช้ด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไปจึงทำให้แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแตกต่างออกไป ซึ่งอาจจำแนกได้ดังนี้ (สนธยา พลศรี, 2547: 8-9)

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิวัฒนาการ (Evolution) เป็นการนำเอาการพัฒนามาอธิบายประวัติศาสตร์ของมนุษย์ที่เคลื่อนย้ายจากภาวะหนึ่งไปสู่ภาวะหนึ่งที่ดีกว่า ทำให้มนุษย์มีความก้าวหน้าทางด้านต่างๆเพิ่มมากขึ้น เช่น มีชีวิตที่อุดมสมบูรณ์ขึ้น ร่ำรวยมากขึ้น และมีความแตกต่างกันเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

2. แนวความคิดแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) เป็นแนวความคิดที่มีความเป็นกลาง ไม่เกี่ยวข้องกับอดีตหรืออนาคต แต่สนใจศึกษาการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางสังคม เช่นการแบ่งชนชั้นทางสังคม การเปลี่ยนแปลงอาจมีลักษณะเป็นการปฏิรูป และการปฏิวัติ

3. แนวความคิดแบบเศรษฐศาสตร์ (Economic) นักเศรษฐศาสตร์นำเอาการพัฒนาไปใช้จำแนกประเทศต่างๆตามเกณฑ์ที่กำหนด เช่นรายได้ประชาชาติ การมีงานทำ การรู้หนังสือ เป็นต้น แบ่งประเทศออกเป็น ประเทศพัฒนา ประเทศกำลังพัฒนา และประเทศที่กำลังจะพัฒนา

4. แนวความคิดแบบการปฏิบัติการทางสังคม (Social Action) เป็นแนวความคิดที่เกิดจากรัฐบาลประเทศต่างๆ พยายามเพื่อที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ในรูปของการวางแผนปฏิบัติการ เช่น การพัฒนาชนบท การปฏิรูปที่ดิน การสหกรณ์ เป็นต้น

5. แนวความคิดแบบความขัดแย้งทางสังคม (Social Conflict) เป็นแนวความคิดของการพัฒนาประเทศด้วยระบอบสังคมนิยม ที่นำเอาทฤษฎีความขัดแย้งมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและระบบทางสังคม

6. แนวความคิดแบบการพัฒนาชุมชน (Community Development) เป็นแนวความคิดที่องค์กรสหประชาชาตินำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชน กล่าวคือ การให้คนและกลุ่มคนในชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และเป็นผู้ได้รับผลของการพัฒนาตามหลักการและวิธีการพัฒนาชุมชน

6. ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้

6.1 ความหมายของความรู้

ความรู้ คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ เช่น ความรู้เรื่องการท่องเที่ยว สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ เช่น ความรู้เรื่องสุขภาพ ความรู้เรื่องนิทานพื้นบ้าน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 232)

ความรู้ คือ สารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิดเปรียบเทียบ เชื่อมโยง กับความรู้อื่น จนเกิดเป็นความเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุป และ ตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ โดยไม่จำกัดช่วงเวลา Hideo Yamazaki (อ้างถึงใน จิตรประภา อัครบวร และคณะ, 2552: 29)

ความรู้เป็นเรื่องของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มคนในชุมชน องค์กรและสังคม ในแต่ละระดับ ที่จะกำหนดขอบเขตความสำคัญและความจำเป็นของสิ่งที่ต้องรู้ เพื่อสนอง ความต้องการ ความสนใจ และเป้าหมายในการนำไปใช้ประโยชน์เฉพาะด้าน (สุรพงษ์ มาลี, 2552)

6.2 ประเภทของความรู้

ความหมายของคำว่าความรู้ในเชิงปฏิบัติการ ที่มักจะมีการแบ่งความรู้ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้ (ประพันธ์ ผาสุข, 2550: 21-23)

ความรู้ประเภทแรก เป็นความรู้ที่เห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม เป็นความรู้ที่อยู่ในตำรับตำรา เช่น พวกหลักวิชาหรือทฤษฎีทั้งหลาย อันได้มาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผ่านกระบวนการพิสูจน์ผ่าน กระบวนการวิจัย เรามักเรียกกันทั่ว ๆ ไปว่าเป็น “ความรู้ชัดแจ้ง” หรือ “Explicit Knowledge

ความรู้ประเภทที่สอง เป็นความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) เป็นสิ่งที่เห็นได้ไม่ชัด เป็นความรู้ที่มาจากการปฏิบัติ ก็จัดว่าเป็น “เคล็ดวิชา” เป็น “ภูมิปัญญา” เป็นสิ่งที่มาจากการใช้วิจารณ์ญาณ ปฏิภาณไหวพริบ เป็นเทคนิคเฉพาะตัวของปฏิบัติแต่ละท่าน ถึงแม้ความรู้ประเภทที่สองนี้จะเห็นได้ไม่ชัดเหมือนความรู้ ประเภทแรก แต่ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้งานบรรลุผลสำเร็จได้เช่นกัน

ภาพที่ 4 การจำแนกความรู้

ที่มา : (กรมควบคุมโรค, 2557)

ความรู้ส่วนที่เป็น Explicit Knowledge นั้นจะเห็นได้ง่าย คล้ายกับส่วนยอดของภูเขาน้ำแข็งที่อยู่พ้นน้ำ แต่ความรู้ส่วนที่เป็น Tacit Knowledge นั้นแฝงอยู่ในตัวคน ทำให้มองไม่เห็น เปรียบได้กับส่วนของภูเขาน้ำแข็งที่จมอยู่ใต้น้ำ ซึ่งถ้านำมาเทียบ กันแล้ว จะพบว่ามามีปริมาณมากกว่าส่วนที่พ้นน้ำค่อนข้างน้อยมาก เปรียบเทียบส่วนที่โผล่พ้นน้ำ 20% ส่วนที่อยู่ใต้น้ำซึ่งมากถึง 80%

Wieg (1997 อ้างใน บดินทร์ วิจารณ์, 2553: 245) ยังได้แยกความแตกต่างของความรู้ ออกไปอีก ดังนี้

การตั้งเป้าหมายหรืออุดมคติ (Goal-setting Idealistic) : วิสัยทัศน์ โดยรู้ว่า “ทำไปทำไม” หรือ ความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ด้วยการชี้นำตนเอง

ความเป็นระบบ (Systematic) : คือ รู้ว่า “ทำไม” ซึ่งเป็นความรู้ที่จะทำให้เข้าใจในระบบต่างๆ

การนำไปปฏิบัติ (Pragmatic) : คือ รู้ว่า “ทำอย่างไร” ซึ่งเป็นความรู้ในวิธีที่จะทำให้เกิดทักษะขั้นสูง

กลวิธี (Automatic Tacit) : คือ รู้ว่า “อะไร” ซึ่งเป็นความรู้สำหรับใช้ในการทำงานประจำวัน

6.3 ระดับขั้นของความรู้

ความรู้แต่ละระดับความแตกต่างของภูมิปัญญาและรู้มีหลายระดับ การมีปัญญาแตกต่างจากการ มีความรู้ เพราะปัญญาเกิดจากการคิด การรอบรู้ การแสวงหาความรู้รอบด้าน รู้เหตุ รู้ผล และเชื่อมโยงภาพรวมของทุกสิ่งที่มีสัมพันธ์กันได้ การแสวงหาความรู้เป็นขั้นตอนแรกของการจัดการ ความรู้ของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดแนวคิดใหม่หรือการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ (น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2547: 4)

ระดับแรก ความรู้เกี่ยวกับสิ่งรอบตัวเรา ซึ่งสามารถรับรู้ได้โดยประสาทสัมผัส มองเห็น ได้ยิน ตมกลิ่น และลิ้มรสได้ เช่น ความร้อน-เย็น ความสว่าง-มืด เสียงดัง-เบา กลิ่นหอม-เหม็น และรสเค็ม-หวาน เป็นต้น ความรู้ระดับต้นนี้อาจเรียกว่า ความรู้สัญชาตญาณ

ระดับที่สอง ได้แก่ ความรู้ด้านภาษา ซึ่งจะทำให้ อ่านและเขียนหนังสือได้ ฟังเข้าใจ ฟังวิทยุ และดูทีวี รู้เรื่อง ตลอดจนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สะสมและตกทอดกันมา

ระดับที่สาม ได้แก่ ความรู้ด้านวิชาการ ซึ่งได้จากการศึกษาเล่าเรียน ทำให้คิดเลขเป็น คำนวณดอกเบี้ยได้ ออกแบบอาคารได้ เขียนบทละครได้ ใช้คอมพิวเตอร์เป็น รู้กฎหมายบ้านเมือง รู้จักกฎเกณฑ์ ทางฟิสิกส์ ดาราศาสตร์ เคมี และชีววิทยา วินิจฉัยโรคและรู้วิธีการรักษาโรค เป็นต้น ความรู้วิชาการเหล่านี้ มักจะต้องเรียนรู้จากครู อาจารย์ เอกสาร ตำราทางวิชาการหรือผู้ที่รู้เรื่องนั้นๆ มาก่อน

ระดับที่สี่ ได้แก่ ความรู้ใหม่ เป็นความรู้ที่ไม่เคยมีอยู่ก่อน ได้มาโดยการค้นคว้าวิจัย การคิดค้นกระบวนการใหม่ และควรจะหาแนวทางในการนำความรู้ใหม่ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อให้เกิดการพัฒนา

ระดับขั้นของความรู้ ที่ยิ่งมีความรู้ลำดับสูงเท่าไร ยิ่งจะมีความหมาย และมีคุณค่ามากเท่านั้น ซึ่งสามารถอธิบายความสำคัญจากลำดับล่างขึ้นไปได้ดังนี้ (บดินทร์ วิจารณ์, 2553)

Data (ข้อมูล) ประกอบด้วย ตัวหนังสือ ข้อเท็จจริง รูปภาพที่สื่อ ความหมาย และรหัสตัวเลขต่าง ๆ ซึ่งปราศจากบริบทและยังไม่มีมีความหมาย

Information (สารสนเทศ) หมายถึง ข้อมูลที่ซึ่งเติมไปด้วยบริบทและความหมาย ซึ่งรูปแบบและเนื้อหาของมันสามารถจะนำไปประยุกต์ ใช้ในงานได้ หลังจากที่ได้ผ่านการจัดรูปแบบ จัดประเภทและประมวลผลแล้ว

Knowledge (ความรู้) ประกอบด้วย สาระ หลักการ และประสบการณ์ ซึ่งสามารถชี้แนะแนวทางในการดำเนินการ การบริหารงาน การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ โดยความรู้ทำให้คนสามารถให้ความหมายแก่ข้อมูล และสร้างเป็นสารสนเทศได้ เมื่อมีความรู้ คนก็สามารถจะจัดการกับแหล่งสารสนเทศที่มีอยู่และปฏิบัติงานได้อย่างชาญฉลาด

Expertise (ความชำนาญ) คือ การประยุกต์ใช้ความรู้ที่เหมาะสม และมีประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและเพื่อปรับปรุงผลการปฏิบัติงาน

Capability (ความสามารถ) ประกอบด้วย การใช้กำลังและความชำนาญขององค์กร ในการสร้างผลิตภัณฑ์และบริการ หรือกระบวนการในผลการปฏิบัติงานขั้นสูง โดยความสามารถนี้ต้องอาศัยการความร่วมมือและการประสานงานของบุคคลและทีมงานทุกคน ความสามารถไม่ได้เป็นแค่ผลการปฏิบัติงานในปัจจุบันเท่านั้น แต่มันคือความสามารถที่จะเรียนรู้ สร้างสรรค์ และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้แก่องค์กร

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิภาพร รัตนปริยานุช (2556) : การวิจัยเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ดอำเภอเมืองชลบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จำแนกตาม

เพศ รายได้ อายุ การศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเมืองและการบริหารผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี ไม่แตกต่างกัน แต่ในขณะที่ประชาชนที่มีเพศ รายได้ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิระภา ศรีคา และคณะ (2558) : ได้ทำการศึกษาความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอนและองค์การบริหารส่วนตำบลค้อน้อย จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์การศึกษา ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของที่อยู่อาศัย และการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ 2) เพื่อศึกษาการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและสาเหตุการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ 3) เพื่อศึกษาความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและสาเหตุความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ และ 4) เพื่อศึกษาความสามารถของครัวเรือนในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ประชากรในการศึกษา ได้แก่ ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 330 คน โดยมีตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ กลุ่มอายุ ขนาดครัวเรือน ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวัน และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในบ้าน ตัวแปรตาม ได้แก่ การปรับปรุงที่อยู่อาศัย และความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยจากการศึกษา พบว่า เพศ กลุ่มอายุ ขนาดครัวเรือน ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวัน และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในบ้านไม่มีความสัมพันธ์ต่อการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

จักรพงษ์ ภัทรพิพัฒนกันต์ (2551) : ได้ศึกษาเรื่องความรู้ ความต้องการ ความพร้อมของประชาชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาความรู้ ความต้องการ ความพร้อมของประชาชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน ตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2) เพื่อศึกษาปัญหาและ ข้อเสนอแนะในการ จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มอย่างง่าย จากประชากรที่ อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้ง 8 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 200 คน ข้อมูลที่ได้ จากการใช้แบบสอบถามในครั้งนี้ ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการหาค่า สหสัมพันธ์ (t-test, f- test) ผลการวิจัยพบว่าด้านความรู้ ความต้องการและความพร้อมของประชาชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิง นิเวศในตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่

สระเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ในด้านความรู้เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมมีระดับ
ความรู้ ใ้ ร้อยละ 79.5 ไม่ใช่ ร้อยละ 11.0 ไม่แน่ใจ/ไม่ทราบร้อยละ 9.5 ด้านความต้องการ โดยรวม
มีระดับต้องการ ร้อยละ 90.0 ไม่ต้องการ ร้อยละ 0.5 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 9.5 ในด้านความพร้อม มี
ความพร้อม คิดเป็นร้อยละ 70.0 ไม่มีความพร้อม ร้อยละ 11.0 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 19.0

ภาคสรุป

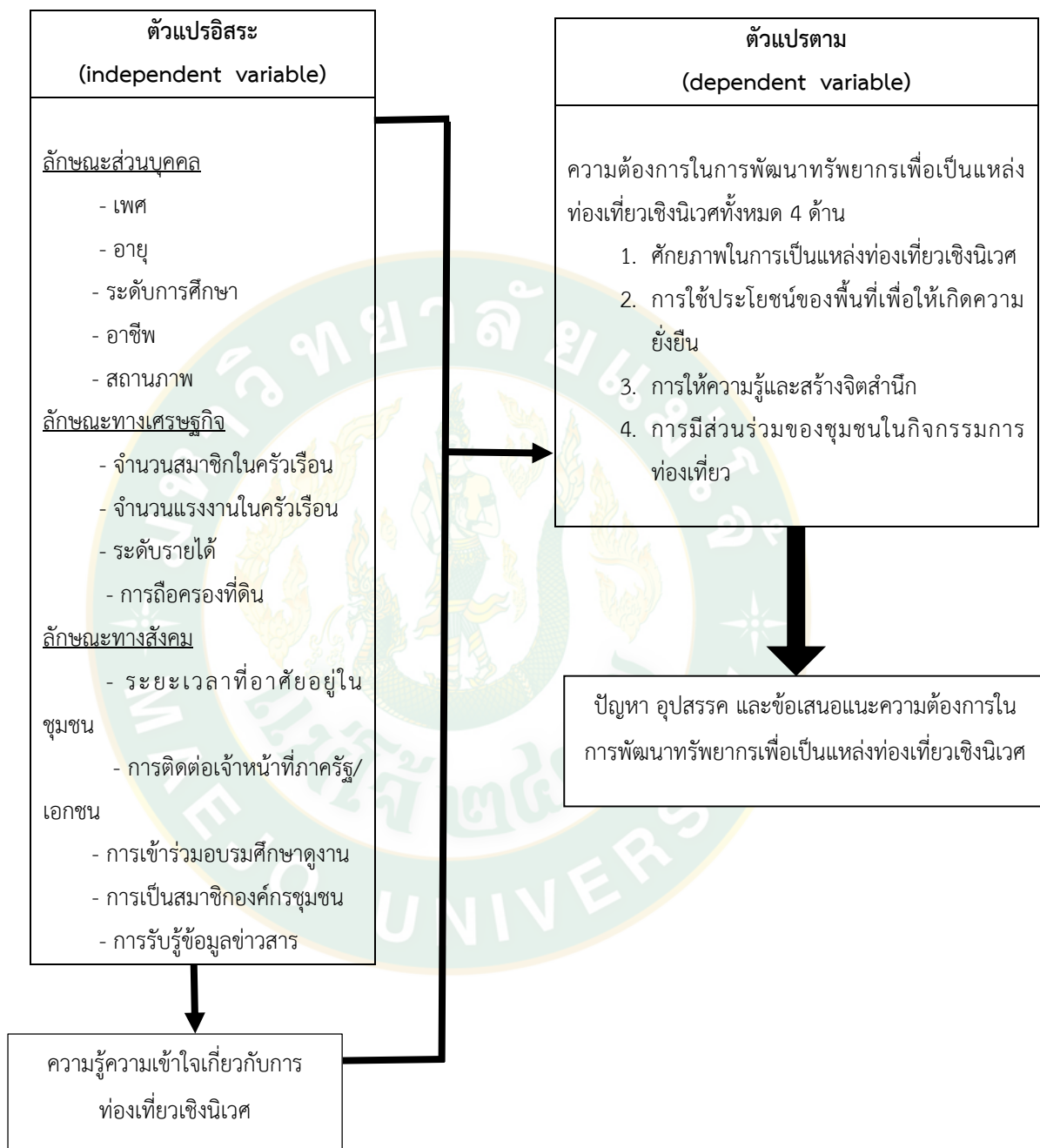
จากแนวคิดและทฤษฎี การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโห่ง อำเภอบ้านโห่ง จังหวัดลำพูน ดังนี้

แนวคิดความต้องการ หมายถึงความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการจะให้คุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ดีขึ้น อีกทั้งความต้องการยังไม่สิ้นสุด และความต้องการยังแบ่งเป็นลำดับขั้นตอน เมื่อได้รับการตอบสนองในขั้นแรกแล้ว ความต้องการขั้นต่อไปต้องการความตอบสนองต่อไปเรื่อย โดยสามารถสรุปลำดับความต้องการได้ดังนี้ ความต้องการขั้นพื้นฐาน รวบรวมถึงปัจจัย 4 ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการทางสังคม และความต้องการสัมฤทธิ์ผลในสิ่งที่ตนปรารถนา เป็นความต้องการใน ส่วนแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา ก็จะหมายถึง การพัฒนาจากสภาพเดิมที่เป็นอยู่พัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น โดยลักษณะของการพัฒนา จะเป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไม่มีการหยุดนิ่ง โดยการเปลี่ยนแปลงจะต้องเกิดขึ้นเป็นขั้นตอน และเป็นกระบวนการไม่มีการข้ามขั้นตอน และต้องมีแบบแผนหรือแนวทางในการดำเนินงาน และต้องสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง

ในเรื่องของการท่องเที่ยว หมายถึงการเดินทางไปยังที่หนึ่งโดยไม่ใช่การตั้งถิ่นฐานหรือเป็นการสร้างรายได้อย่างถาวร แต่เป็นการไปเยี่ยมเยือนยังสถานที่ต่างๆ เพื่อไปแลกเปลี่ยน เรียนรู้ วัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป โดยองค์ประกอบส่วนใหญ่ของการท่องเที่ยวจะสามารถแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบใหญ่ๆ คือ นักท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว และ ธุรกิจการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวที่ต้องไปสัมผัสกับธรรมชาติมีการเรียนรู้กับธรรมชาติ และเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวที่สร้างจิตสำนึกให้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจึงเป็นที่มาของกรอบแนวคิดในวิจัยเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโห่ง อำเภอบ้านโห่ง จังหวัดลำพูน ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และความรู้ มีผลต่อความต้องการในการพัฒนา
ทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้าน
โฮ้ง จังหวัดลำพูน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นระเบียบวิธีในการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิจัยที่ได้กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการที่ หมู่บ้านดงห้วยเย็น ตั้งอยู่ที่ หมู่ 14 ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ซึ่งอยู่ห่างจากอำเภอบ้านโฮ้ง 10 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 327 ครัวเรือน มีจำนวนประชากร แยกเป็นเพศชาย 469 คน เพศหญิง 450 คน รวมมีประชากรทั้งหมด 919 คน ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำงานในสถานประกอบการ ทำไร่ทำนา และทำการเกษตรอื่น (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2559) ซึ่งป่าชุมชนบ้านดงห้วยเย็นก็ยังคงได้รับที่ชนะเลิศใน โครงการ “อนุรักษ์ป่า ป่ารักชุมชน” ในปี พ.ศ.2556 เป็นโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้านป่าชุมชน ดำเนินการโดย กรมป่าไม้ ร่วมกับบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนและพัฒนาป่าชุมชนให้เกิดระบบการจัดการที่ดีและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และชาวบ้านได้มีการรวมตัวกันเพื่อที่จะหาแนวทางในการอนุรักษ์ผืนป่า ควบคู่กับกับการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ ผู้นำชุมชนจึงมีความตั้งใจที่จะพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ จำนวนประชากรของหมู่บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน โดยมีจำนวนครัวเรือน 327 ครัวเรือน มีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้น 1 การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้วิธีคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตร Taro Yamane (1973:887-889) ที่ระดับช่วงความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และผู้วิจัยยอมรับความคลาดเคลื่อนได้เท่ากับ 5% โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากรทั้งหมด
 e = ค่าคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยยอมรับได้

แทนค่าสูตร $N = 327$
 $e = 0.05$

$$n = \frac{327}{1+327(0.05)^2}$$

$$= \frac{327}{1.8175}$$

$$= 179.91$$

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 180 คน

ขั้น 2 การสุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเลือกใช้หน่วยวิเคราะห์เป็นครัวเรือน โดยเลือกใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีจับสลาก จากจำนวนบ้านเลขที่ ของหมู่บ้านดงห้วยเย็น เพื่อสอบถามไปยังผู้นำครอบครัว จำนวนครอบครัวละ 1 คน ทั้งหมดจำนวน 180 ครอบครัว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นระเบียบวิธีในการศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีทั้งหมด 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ การถือครองที่ดิน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเป็นคำถามที่ให้เลือกตอบลักษณะถูกหรือผิด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น โดยใช้มาตราวัดแบบให้คะแนน (rating scale) เกี่ยวกับระดับความต้องการพัฒนา มีลักษณะแบบมาตราส่วนประเมินค่า Rating Scale 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความต้องการมีพัฒนามากที่สุด

ระดับ 4	หมายถึง	มีความต้องการมีพัฒนาการมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความต้องการมีพัฒนาปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความต้องการมีพัฒนาน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความต้องการมีพัฒนาน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน โดยใช้คำถามเป็นแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. **การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data)** โดยการค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ Internet วารสาร และหน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านโฮ้ง ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ

2. **การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (primary data)** การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ประสานงานและนัดหมายผู้ใหญ่บ้าน เพื่อชี้แจงและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน รวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม ศึกษาจากประชาชนบ้านดงห้วยเย็น จำนวน 180 คน

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้อง และทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในกรณีที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน เมื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ แปลผล สรุปผลการวิจัย และรายงานผลการวิจัยต่อไป

การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบเครื่องมือก่อนนำไปใช้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและทดสอบความเชื่อมั่น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. **ทำการทดสอบความตรง** เพื่อหาความสอดคล้ององเนื้อหาของแบบสอบถามที่จะในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยมีวิธีการคือนำแบบสอบถามไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อ

ตรวจสอบความถูกต้องของคำถาม ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และลักษณะการภาษา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เพื่อให้สะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำไปทดสอบกับหมู่บ้านที่มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในบริเวณที่ป่าชุมชนบ้านป่าเปา ตำบลทาบลาดูก อำเภอมะท้าว จังหวัดลำพูน จำนวน 30 ราย เพื่อทดสอบความเข้าใจในภาษา และคำถามที่ชัดเจน เข้าใจง่ายก่อนการนำไปใช้จริง แล้วนำผลมาคำนวณช่วงความเชื่อมั่น โดยการหาความเชื่อมั่นแบบนี้ โดยครอนบาค (Cronbach, 1970 161)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum \sigma_i^2}{\sigma_t^2} \right]$$

โดยที่

α แทน ค่าความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อ

σ_i^2 แทน ผลรวมความแปรปรวนแต่ละข้อ

σ_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ในการวิจัยโดยทั่วไปได้กำหนดให้ค่าความเชื่อมั่นที่ได้นั้นจะต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.70 หมายความว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยจริงได้

โดยผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 20 ข้อ พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นรวม (α) เท่ากับ .720

ข้อคำถามความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นรวม (α) เท่ากับ .952

ซึ่งคำถามทั้งหมด 2 ประเด็นค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นรวมเกิน 0.70 ดังนั้นจึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไปได้

3. การวิเคราะห์ความยากง่าย (Difficulty) เพื่อทดสอบความรู้สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบถูกจากจำนวนเต็มทั้งหมด โดยสามารถใช้สูตรวิเคราะห์ดังนี้

$$p = \frac{R_H + R_L}{N_H + N_L}$$

โดยที่

p คือเป็นค่าดัชนีความยากของข้อสอบแต่ละข้อ

R_H คือ เป็นจำนวนผู้เข้าสอบที่ตอบถูกในกลุ่มสูง

R_L คือ เป็นจำนวนผู้สอบที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

N_H คือ เป็นจำนวนผู้สอบที่ตอบในกลุ่มที่ได้คะแนนสูง

N_L คือ เป็นจำนวนผู้สอบที่ตอบในกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ

เกณฑ์การพิจารณาระดับความยากง่ายของคำถามแต่ละข้อที่ได้จากการคำนวณจากสูตรจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 ที่มีรายละเอียดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

0.80-1.00	หมายถึง	เป็นข้อสอบที่ง่ายควรตัดทิ้ง
0.60-0.79	หมายถึง	เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างง่ายใช้ได้ดี
0.40-0.59	หมายถึง	เป็นข้อสอบที่มีความยากง่ายปานกลาง
0.20-0.39	หมายถึง	เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างยาก ใช้ได้ดี
≤ 0.19	หมายถึง	เป็นข้อสอบที่ยากมากควรตัดทิ้งหรือนำไปปรับปรุง

โดยข้อคำถามที่จะสามารถนำมาใช้ในการทดสอบวัดผลได้และมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 โดยผลการทดสอบความยากง่ายของข้อคำถามความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำนวน 20 ข้อ พบว่าแต่ละข้อมีค่าดัชนีความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง .43 -.73 ซึ่งอยู่ในช่วงที่มีความยากง่ายปานกลางไปจนถึงค่อนข้างง่ายใช้งานได้ดี จึงเหมาะสมที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไปได้การวิเคราะห์ข้อมูล

4. การตรวจสอบอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

$$r = \frac{H-L}{(n_1-n_2) \cdot 2}$$

โดยที่

r = ค่าอำนาจการจำแนก

H = จำนวนคนที่ตอบข้อทดสอบข้อนั้นในกลุ่มคนเก่ง

L = จำนวนคนที่ตอบข้อทดสอบข้อนั้นในกลุ่มคนไม่เก่ง

n_1 = จำนวนคนในกลุ่มคนไม่เก่ง

n_2 = จำนวนคนในกลุ่มคนเก่ง

ค่าอำนาจในการจำแนกเป็นได้ทั้งค่าที่เป็นบวกและติดลบ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้

0.60-1.00	หมายถึง	ดีมาก
0.40-0.59	หมายถึง	ดี
0.20-0.39	หมายถึง	พอใช้
0.10-0.19	หมายถึง	ต่ำต้องปรับปรุง

มีความต้องการพัฒนาน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยที่ได้เท่ากับ 1.00-1.50

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลเศรษฐกิจ และสังคม การรับรู้ข่าวสารของประชาชน และความรู้ กับระดับความต้องการพัฒนา เพื่อจะสามารถอธิบายได้ว่าตัวแปรใดมีอิทธิพลกับระดับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชน บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยนำมาจัดกลุ่ม และอธิบายเรียงข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

ระยะเวลาที่ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยเป็นระยะเวลา 12 เดือน คือตั้งแต่ สิงหาคม 2560 – กรกฎาคม 2561 ดังนี้

ตารางที่ 1 ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการวิจัย															
		พ.ศ.2560					พ.ศ.2561										
		ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.				
1	วางแผนจัดทำโครงร่างวิจัย	→															
2	จัดทำโครงร่างวิทยานิพนธ์		→														
3	แก้ไขโครงร่างและตรวจเอกสาร		→														
4	เสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ต่อบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้			→													
5	สร้างแบบสอบถาม			→													
6	ทดสอบแบบสอบถาม				→												
7	เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย							→									
8	วิเคราะห์ข้อมูลและแปรผลการวิจัย											→					
9	เขียนรายงานวิทยานิพนธ์											→					
10	ปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์											→					
11	นำเสนองานวิทยานิพนธ์												→				
12	จัดพิมพ์วิทยานิพนธ์													→			

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

ผลการวิจัยเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชน สำหรับผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี่คือ ประชาชนบ้านดงห้วยเย็นจำนวน 180 คน จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยในครั้งนี่ผู้วิจัยได้รวบรวมผลการวิจัยและวิจารณ์มานำเสนอ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางข้อมูลประกอบคำอธิบาย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 3 ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ลักษณะส่วนบุคคล

เพศ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างบ้านดงห้วยเย็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ส่วนเพศชายจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 40 แสดงให้เห็นว่าเป็นไปตามสัดส่วนของประชากรภายในประเทศไทยที่มีเพศหญิงมากกว่าเพศชายถึง 1.2 ล้านคน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560)

สถานภาพ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 17.7 รองลงมาคือหม้าย คิดเป็นร้อยละ 15.0 โสด คิดเป็นร้อยละ 10.6 หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 1.7 และแยกกันอยู่คิดเป็นร้อยละ 1.1 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส และมีการหย่าร้าง และแยกกันอยู่เป็นส่วนน้อย

อายุ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างบ้านดงห้วยเย็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีช่วงอายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.7 รองลงมาคือช่วงอายุต่ำกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.9 ช่วงอายุระหว่าง 61-70 ปีคิดเป็นร้อยละ 21.1 และ อายุมากกว่า 70 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 8.3 ตามลำดับ จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่วัยกลางคนเข้าใกล้กับผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องว่าประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ คือ มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 ในปี พ.ศ. 2561 โดยมีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าเด็ก และคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 1 ใน 5 ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560)

ระดับการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ที่ชั้นประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 77.2 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็นร้อยละ 10.6 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 5.6 ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 5.0 และอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 1.1 ตามลำดับ จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา เนื่องจากชุมชนเป็นชุมชนที่มีช่วงวัยอายุสูง และห่างไกลจากตัวเมืองมาก จึงทำให้ได้รับการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาภาคบังคับ ซึ่งในอดีตระบบการศึกษาอาจจะยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ชนบทที่ห่างไกลจากตัวเมือง ประกอบกับเมื่อจบการศึกษาก็ต้องออกมาช่วยเหลือครอบครัวในการประกอบอาชีพเลย ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษา

อาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนบ้านดงห้วยเย็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอาชีพ รับจ้าง ค่าขายและเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 90 รองลงมาคือ อาชีพอื่น ๆ ในที่นี้ประกอบไปด้วยการประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 3.9 การประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 2.8 เป็นนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 1.7 รับราชการคิดเป็นร้อยละ 1.1 และ ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 0.6 ตามลำดับ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ประชาชนเกือบทั้งหมดประกอบอาชีพรับจ้าง ค่าขายและเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพที่ไม่ได้อยู่ห่างไกลจากชุมชน ประกอบอาชีพภายในชุมชนตนเองหรือใกล้เคียง นั่นเป็นเพราะพื้นที่ห่างไกลจากตัวเมือง และเป็นประชากร

กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยผู้ใหญ่จะไม่ออกไปประกอบอาชีพต่างถิ่น การประกอบอาชีพส่วนใหญ่จึงเป็นรับจ้างค้าขายและเกษตรกรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนของตนเอง

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

(n=180)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	72	40.0
หญิง	108	60.0
อายุ (ปี)		
ต่ำกว่า หรือเท่ากับ 50	43	23.9
51 - 60	84	46.7
61 - 70	38	21.1
70 ปีขึ้นไป	15	8.3
\bar{x} = 55.53	Min - Max = 20 - 87	SD = 11.21
สถานภาพ		
โสด	19	10.6
สมรส	129	71.7
หม้าย	27	15.0
หย่าร้าง	3	1.7
แยกกันอยู่	2	1.1
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	139	72.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	19	10.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย	10	5.6
/ปวช.		
อนุปริญญา/ปวส.	3	1.7
ปริญญาตรี	9	5.0
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n=180)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
รับข้าราชการ	2	1.1
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1	0.6
พนักงานบริษัทเอกชน	5	2.8
รับจ้าง/ค้าขาย/ เกษตรกรกรรม	162	90.0
นักเรียน นักศึกษา	3	1.7
อื่น ๆ (ระบุ)	7	3.9

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนบ้านดงห้วยเย็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีจำนวนสมาชิกอยู่ระหว่าง 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาคือ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.3 และมีจำนวนสมาชิกน้อยกว่า 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 ตามลำดับ จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระหว่าง 3 - 4 คน เป็นครอบครัวขนาดเล็กที่มีพ่อแม่ และลูก ซึ่งในปัจจุบันสังคมไทยมีลักษณะครอบครัวที่แตกต่างไปจากเดิมเมื่อก่อนที่มีบุตรจำนวนมากและอาศัยอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวใหญ่ แต่ปัจจุบันครอบครัวมีขนาดเล็กลงคือเมื่อมีการสมรสก็จะแยกครอบครัวไปสร้างบ้านใหม่ และมีบุตรจำนวนที่น้อยลง สืบเนื่องมาจากผลทางด้านเศรษฐกิจ ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู จึงทำให้คนไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันครอบครัวมีบุตรเพียง 1 - 2 คน

จำนวนแรงงานในครัวเรือน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนบ้านดงห้วยเย็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 1 - 2 คน คิดเป็นร้อยละ 56.7 รองลงมาคือ 3 - 4 คนคิดเป็นร้อยละ 37.2 และมีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 4 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.1 ตามลำดับ จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน เนื่องจากในปัจจุบันคนไทยนิยมมีครอบครัวขนาดเล็กมีบุตรประมาณ 1-2 คนจึงทำให้แรงงานในครัวเรือนตกเป็นของบิดาผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว และมารดาที่เป็นเพศหญิง ซึ่งในปัจจุบันเพศหญิงมีความรู้ความสามารถสามารถประกอบอาชีพได้เท่าเทียมกับเพศชาย

รายได้ของตนเอง

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนบ้านดงห้วยเย็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีรายได้ของตนเองอยู่ที่ประมาณ 2,001 – 5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 51.1 รองลงมาคือต่ำกว่า 2,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 23.3 มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 8,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 13.9 และมีรายได้มากกว่า 8,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 11.7 ตามลำดับจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีรายได้ของตนเองเฉลี่ยประมาณ 4,446.11 บาทต่อเดือน ซึ่งจะเห็นได้ว่ารายได้ของคนในชุมชนอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับค่าแรงงานขั้นต่ำ เป็นเพราะในชุมชนมีอาชีพพื้นฐานทางการเกษตรที่ต้องแบ่งช่วงในการผลิตออกผลจึงทำให้รายได้ต่อเดือนน้อย ประกอบกับคนภายในชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จึงไม่ได้ประกอบอาชีพที่เป็นหลักแหล่งและมีฐานเงินเดือนที่มั่นคง ทำให้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อย

รายได้ของครอบครัว

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนบ้านดงห้วยเย็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีรายได้ของครอบครัวอยู่ที่ประมาณ 9,001 – 12,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 26.7 รองลงมาคือ 3,001 – 6,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 23.9 มีรายได้ของครอบครัวมากกว่า 12,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 22.8 มีรายได้ของครอบครัวระหว่าง 6,001 – 9,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 17.8 และมีรายได้ของครอบครัวต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 8.9 ตามลำดับจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 10,143.89 บาทต่อเดือน ซึ่งถือเป็นรายได้ที่อยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ สืบเนื่องมาจากรายได้เฉลี่ยของตนเองที่ค่อนข้างต่ำจึงทำให้รายได้ของครอบครัวไม่ได้เพิ่มมากขึ้นนัก เป็นเพราะชุมชนตั้งอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง จึงไม่มีการประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกเหนือไปจากการทำเกษตรในพื้นที่ของตน ประกอบกับในพื้นที่ส่วนใหญ่นิยมปลูกมะม่วงและลำไย พอถึงฤดูออกผลผลิตก็มีจำนวนมากจึงทำให้ขายไม่ได้ราคา จึงทำให้ผู้นำชุมชนต้องการที่จะเสริมสร้างรายได้จากทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชน เพื่อคนภายในชุมชนเอง

การถือครองที่ดินเป็นของตนเอง

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนบ้านดงห้วยเย็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีการถือครองที่ดินเป็นของตนเองอยู่ที่ประมาณ 301 – 400 ตารางวา คิดเป็นร้อยละ 37.8 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 200 ตารางวา คิดเป็นร้อยละ 36.1 มีการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง 400 ตารางวาขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 22.8 และมีการถือครองที่ดินเป็นของตนเองระหว่าง 201 – 300 ตารางวา คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดินเป็นของตนเองเฉลี่ย 496.44 ตารางวา หรือประมาณ 1 ไร่ ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ภายในหมู่บ้านเป็นพื้นที่ สทก. คือ สิทธิทำกิน เป็นที่ดินในเขตป่า

สงวนและเป็นป่าไม้เสื่อมโทรม ต้องเป็นพื้นที่ที่ได้ทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยอยู่แล้ว จึงประกาศเป็นเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ ฉะนั้น สทก.ยังเป็นป่าสงวนอยู่ โดยกรมป่าไม้เป็นผู้อนุญาตและทำการรังวัด ไม่มีการถือครองโฉนด ไม่สามารถซื้อขายได้ แต่ตกทอดเป็นมรดกแก่ทายาทได้ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ม.ป.ป.) จึงทำให้การถือครองที่ดินน้อย

การถือครองที่ดินของครอบครัว

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนบ้านดงห้วยเย็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีการถือครองที่ดินของครอบครัวอยู่ที่ประมาณ 400 ตารางวาขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 42.8 รองลงมาคือ 301 – 400 ตารางวา คิดเป็นร้อยละ 35.0 มีการถือครองที่ดินของครอบครัว ต่ำกว่า 200 ตารางวา คิดเป็นร้อยละ 18.3 และมีการถือครองที่ดินของครอบครัว 201 – 300 ตารางวา คิดเป็นร้อยละ 3.9 ตามลำดับ จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การถือครองที่ดินของครอบครัวเฉลี่ย 912.22 ตารางวา ซึ่งสอดคล้องกับการถือครองที่ดินของตนเองน้อย เนื่องจากพื้นที่เป็นที่ลาดเชิงเขา ประกอบที่ดินเป็นที่ดิน สทก. จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดินน้อย

ตารางที่ 3 จำนวน และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจ

(n=180)

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2	33	18.3
3 – 4	96	53.3
4 ขึ้นไป	51	28.3
$\bar{X} = 3.76$	Min – Max = 1 - 8	SD = 1.409
จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)		
1 – 2	102	56.7
3 – 4	61	37.2
4 ขึ้นไป	11	6.1
$\bar{X} = 2.56$	Min – Max = 1 – 5	SD = 1.53
รายได้ของตนเอง (บาท/เดือน)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2,000	42	23.3
2,001 - 5,000	92	51.1

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n=180)

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5,001 - 8,000	25	13.9
8,000 ขึ้นไป	21	11.7
$\bar{X} = 4,446.11$	Min - Max = 0 - 38,000	SD = 4,033.34
รายได้ของครอบครัว (บาท/เดือน)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3,000	16	8.9
3,001 - 6,000	43	23.9
6,001 - 9,000	32	17.8
9,001 - 12,000	48	26.7
12,000 ขึ้นไป	41	22.8
$\bar{X} = 10,143.89$	Min - Max = 600-90,000	SD = 8,436.45
การถือครองที่ดินของตนเอง (ตารางวา)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 200	65	36.1
201 - 300	6	3.3
301 - 400	68	37.8
400 ขึ้นไป	41	22.8
$\bar{X} = 496.44$	Min - Max = 0 - 4,400	SD = 644.625
การถือครองที่ดินของครอบครัว (ตารางวา)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 200	33	18.3
201 - 300	7	3.9
301 - 400	63	35.0
400 ขึ้นไป	77	42.8
$\bar{X} = 912.22$	Min - Max = 100 - 15,200	SD = 1578.368

ลักษณะทางสังคม

ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนบ้านดงห้วยเย็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนระหว่าง 41-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.1 รองลงมาคือ 21-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.4 มีระยะเวลาอาศัยในชุมชนตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 20.6 และมีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนน้อยกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.9 ตามลำดับ จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนเฉลี่ย 50.09 ปี ถือว่าเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ซึ่งคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่จึงเป็นผู้สูงวัยอาศัยในชุมชนตั้งแต่กำเนิด จึงทำให้คนในชุมชนมีความผูกพันในพื้นที่ และรู้จักทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนเป็นอย่างดี ประกอบกับทรัพยากรเป็นสิ่งที่สืบสานมาอย่างช้านานจากบรรพบุรุษ มีความหวงแหนในทรัพยากรจึงต้องการที่อนุรักษ์ไปยังรุ่นลูกหลานต่อไปในอนาคต

การเป็นสมาชิกภายในองค์กรชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนบ้านดงห้วยเย็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เป็นสมาชิกภายในองค์กรชุมชน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 และไม่ได้เป็นสมาชิกภายในองค์กรชุมชน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกองค์กรชุมชน 66 คนซึ่งจะภายในหมู่บ้านจะประกอบไปด้วยองค์กรชุมชนหลักๆ คือ กลุ่มคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่ม อสม. กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นแกนนำหลักในการพัฒนา และดูแลความเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะทางสังคม

(n=180)

ลักษณะทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน		
บ้านดงห้วยเย็น (ปี)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20	7	3.9
21 - 40	44	24.4
41 - 60	92	51.1
60 ขึ้นไป	37	20.6
$\bar{X} = 50.09$	Min - Max = 3 - 76	SD = 14.07
การเป็นสมาชิกองค์กรชุมชน		
เป็นสมาชิกองค์กรชุมชน	66	36.7
ไม่เป็นสมาชิกองค์กรชุมชน	144	63.3

การติดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/เอกชน ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนบ้านดงห้วยเย็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีการติดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/เอกชน ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4 และไม่ได้ติดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/เอกชน ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 154 คน คิดเป็นร้อยละ 85.6 จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการติดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือเอกชนมีความถี่ในการติดต่อน้อย เพราะยังขาดหน่วยงานที่จะเข้ามาช่วยเหลือและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพบเจ้าหน้าที่ของภาครัฐจะเป็นเพียงแกนนำของชุมชนที่มีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเท่านั้น ทำให้ประชาชนยังไม่ได้มีการติดต่อเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากนัก

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการติดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/เอกชน ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(n=180)

การติดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/ เอกชน ในเรื่องการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ (ครั้ง/เดือน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยติดต่อ	154	85.6
ติดต่อเจ้าหน้าที่	26	14.4
1 ครั้ง	23	12.8
2 ครั้ง	3	1.7
$\bar{X} = 0.16$	Min – Max = 1 - 2	SD = 0.412

การเข้าร่วมอบรม/การดูงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนบ้านดงห้วยเย็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ได้รับเข้าอบรม/การดูงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 36 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 และไม่ได้รับเข้าอบรม/การดูงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 144 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0

จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการเข้าอบรมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความถี่ในการดูงานค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการขาดเจ้าหน้าที่ที่จะเข้ามาส่งเสริมงบประมาณและเข้ามาอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน จึงทำให้กลุ่มที่ไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จึงเป็นเพียงแกนนำของชุมชนที่ได้เข้าร่วม และนำความรู้ที่ได้มาประกาศบอกต่อให้กับประชาชน เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้ในอนาคต

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการเข้าร่วมอบรม/การดูงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(n=180)

การเข้าร่วมอบรม/การดูงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ครั้ง/ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยเข้าร่วม	143	79.4
เคยเข้าร่วม	37	20.6
1 - 2 ครั้ง	30	16.7
3 ครั้งขึ้นไป	7	3.9
$\bar{X} = 0.27$	Min - Max = 1 - 5	SD = 0.650

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระหว่าง 11 - 20 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 31.7 รองลงมาคือระหว่าง 5 - 10 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 25.0 รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 20 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.3 และมีความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระหว่าง 1- 5 ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 12.2 ตามลำดับ และประชาชนกลุ่มตัวอย่างไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเลย คิดเป็นร้อยละ 17.8

จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เฉลี่ย 11 ครั้งต่อเดือน จะเห็นได้ว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสนใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากยังเป็นสิ่งใหม่ และมีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน จึงทำให้ประชาชนในชุมชนมีความสนใจ ใส่ใจ และต้องการค้นคว้าหาข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อความรู้ ความเข้าใจ และแหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มักเป็นแหล่งที่สามารถรับข้อมูลได้ง่ายและมีความสะดวกในการเข้าถึง อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในปัจจุบันเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงวัย จึงมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับด้านนี้ค่อนข้างที่จะบ่อบ โดยประชาชนชนทำการศึกษาข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมา เพื่อ

พัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับใบปลิว หรือในอินเทอร์เน็ต

โทรทัศน์

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางโทรทัศน์ ระหว่าง 6-10 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 41.1 รองลงมาคือระหว่าง 1-5 ครั้งต่อเดือน และรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางโทรทัศน์ 10 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.1 ตามลำดับ และได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทางทีวีเฉลี่ย 6.98 ครั้งต่อเดือน โดยมีประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางโทรทัศน์เลย คิดเป็นร้อยละ 18.3

จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเฉลี่ย 7 ครั้งต่อเดือน เนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยเกือบทุกครัวเรือนภายในชุมชนมีกันหมด ซึ่งบางครั้งมีการติดตามข่าวสารทางด้านนี้ถ้าเปิดไปเจอช่วงเวลาที่มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางด้านนี้ และเนื่องด้วยปัจจุบันคนไทยนิยมท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวทั่วไทยของกรมการท่องเที่ยวที่มีการโปรโมทผ่านทางโทรทัศน์บ่อย จึงทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางโทรทัศน์บ่อยมากที่สุดอีกด้วย

วิทยุ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางวิทยุ ระหว่าง 1-5 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 32.2 รองลงมาคือ 5 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 12.2 ตามลำดับ และได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทางวิทยุเฉลี่ย 2.43 ครั้งต่อเดือน โดยมีประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 55.6

จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเฉลี่ย 2.43 ครั้งต่อเดือน ซึ่งถือว่าค่อนข้างน้อยหรืออาจจะไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านนี้เลย เนื่องจากการเผยแพร่กระจายเสียงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านสื่อด้านนี้น้อยเช่นกัน

หนังสือพิมพ์

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางหนังสือพิมพ์ ระหว่าง 1-5 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 15.0 รองลงมาคือ 5 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 2.8 ตามลำดับ และได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทาง

หนังสือพิมพ์เฉลี่ย 0.73 ครั้งต่อเดือน โดยมีประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 82.2

จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางหนังสือพิมพ์ เฉลี่ย 1 ครั้งต่อเดือน ซึ่งถือว่าน้อย และอาจจะไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านนี้เลย เนื่องจากปัจจุบันหนังสือพิมพ์ไม่นิยมในประชาชนมากนัก และเป็นสื่อที่ไม่ค่อยมีนิยมเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเช่นกัน

แผ่นพับ/ใบปลิว

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางแผ่นพับหรือใบปลิว ระหว่าง 1-3 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 7.2 รองลงมาคือ 3 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 3.9 ตามลำดับ และได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทางแผ่นพับหรือใบปลิวเฉลี่ย 0.34 ครั้งต่อเดือน โดยมีประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางแผ่นพับหรือใบปลิว คิดเป็นร้อยละ 88.9

จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางแผ่นพับหรือใบปลิวเฉลี่ย ไม่ถึง 1 ครั้งต่อเดือน เนื่องจากการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวนิยมเผยแพร่ผ่านสื่ออื่น ๆ ที่มีประสิทธิภาพมากกว่า เช่นในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศก็ใช้เทคโนโลยีการสแกน QR Cord ในการให้ข้อมูล เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะและประหยัดงบประมาณได้อีกด้วย จึงทำให้การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในสื่อด้านนี้น้อยลงเช่นเดียวกัน

อินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางอินเทอร์เน็ต ระหว่าง 1-5 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 8.3 รองลงมาคือ 5 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ และได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 0.72 ครั้งต่อเดือน โดยมีประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 88.3

จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรือ Social Media ต่าง ๆ เฉลี่ย 1 ครั้งต่อเดือน ซึ่งถือว่าค่อนข้างน้อย หรืออาจจะไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อด้านนี้เลย เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่มีเวลาเล่นอินเทอร์เน็ต และในปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารยังเป็นสิ่งที่เข้าในยากสำหรับผู้สูงอายุ ทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศค่อนข้างน้อยเช่นกัน

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(n=180)

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทีวี* (ครั้ง/เดือน)		
ไม่ได้ข้อมูลผ่านทางทีวี	33	18.3
1 - 5	53	29.4
6 - 10	74	41.1
10 ครั้งขึ้นไป	20	11.1
$\bar{X} = 6.98$	Min - Max = 1 - 27	SD = 5.312
วิทยุ* (ครั้ง/เดือน)		
ไม่ได้รับข้อมูลผ่านทางวิทยุ	100	55.6
1 - 5	58	32.2
5 ครั้งขึ้นไป	22	12.2
$\bar{X} = 2.43$	Min - Max = 1 - 15	SD = 3.427
หนังสือพิมพ์* (ครั้ง/เดือน)		
ไม่ได้ ข้อมูลผ่านทาง หนังสือพิมพ์	148	82.2
1 - 5	27	15.0
5 ครั้งขึ้นไป	5	2.8
$\bar{X} = 0.73$	Min - Max = 1 - 5	SD = 1.945
แผ่นพับ/ใบปลิว* (ครั้ง/เดือน)		
ไม่ได้รับข้อมูลผ่านทางแผ่น พับ/ใบปลิว	160	88.9
1 - 3	13	7.2
3 ครั้งขึ้นไป	7	3.9
$\bar{X} = 0.34$	Min - Max = 1 - 5	SD = 1.089

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=180)

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อินเทอร์เน็ต* (ครั้ง/เดือน)		
ไม่ได้รับข้อมูลผ่านทาง อินเทอร์เน็ต	159	88.3
1 - 5	15	8.3
5 ครั้งขึ้นไป	6	3.3
$\bar{x} = 0.72$	Min - Max = 1 - 10	SD = 2.170
รวมได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ* (ครั้ง/เดือน)		
ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	32	17.8
1 - 5	22	12.2
5 - 10	45	25.0
11 - 20	57	31.7
20 ครั้งขึ้นไป	24	13.3
$\bar{x} = 11.205$	Min - Max = 1 - 28	SD = 8.26563

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน โดยจัดทำเป็นแบบทดสอบความรู้จำนวน 20 ข้อ จากนั้นนำมาตรวจนับคะแนน เพื่อจัดทำเป็นระดับความรู้ แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับต่ำ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลาง ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับสูง

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.6 และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ โดยมีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 12.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.06 ตอบถูกน้อยที่สุด 6 ข้อ และสูงสุด 20 ข้อ จากคำถามวัดความรู้ทั้งหมด 20 ข้อ

พิจารณาเป็นรายข้อแสดงให้เห็นว่า จำนวนข้อถูกตอบถูกต้องร้อยละ 80 -100 มีจำนวน 8 ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วย ข้อ 16 นักท่องเที่ยวที่ได้มาเยือนยังสถานที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะได้ความรู้ และเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 98.3) ข้อ 6 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับความยินยอม และร่วมกันติดตามและประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 97.8) ข้อ 18 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการสงวนรักษา สภาพแวดล้อมของชุมชนให้คงอยู่ในสภาพเดิมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 96.1) ข้อ 10 สิ่งอำนวยความสะดวกที่จะต้องมีในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ศูนย์บริการข้อมูล/ติดต่อสอบถาม ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ และร้านค้า โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 95.6) ข้อ 13 ตัวอย่างสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ น้ำตกก้อหลวง กิวแม่ปาน และถ้ำเชียงดาว เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 95.0) ข้อ 7 กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้ในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ส่องสัตว์/ดูนก ศึกษาเรียนรู้ ประวัติความเป็นมา ของแหล่งประวัติศาสตร์ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 93.9) ข้อ 19 ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวถือเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ค่าเฉลี่ย 89.4) และข้อ 9 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม เช่น น้ำเสีย ขยะ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 84.4) ตามลำดับ ข้อที่ 3 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการท่องเที่ยวที่เข้าไปเสริมแต่งบุรุษพื้นที่ธรรมชาติ ก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น รีสอร์ท บังกะโล (ค่าเฉลี่ย 88.3) ข้อที่ 12 นักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ /ข้อบังคับ ของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด เพราะจะทำให้นักท่องเที่ยวไม่มีความสุข (ค่าเฉลี่ย 87.2) ข้อที่ 14 สถานที่ดังต่อไปนี้คือสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ห้างสรรพสินค้า

สวนสนุก เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 87.2) ข้อที่ 16 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเหมาะสมสำหรับผู้ที่มีฐานะดีเท่านั้น (ค่าเฉลี่ย 87.8)

จำนวนข้อที่ตอบถูกระหว่างร้อยละ 70 – 79 มีจำนวน 3 ข้อซึ่งประกอบไปด้วย ข้อ 1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อ ในแหล่งธรรมชาติ และท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิงสนุกสนาน เน้นการผจญภัยเป็นหลัก (ค่าเฉลี่ย 76.7) และข้อที่ 8 กิจกรรมที่นักท่องเที่ยว ไม่สามารถทำได้ ในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การทิ้งขยะรีไซเคิล เปิดเพลงเสียงดัง รบกวนสัตว์ป่า หรือการเดินออกนอกเส้นทางที่กำหนดไว้ (ค่าเฉลี่ย 72.2) ตามลำดับ ข้อที่ 15 การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความกลมกลืนกับธรรมชาติในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 73.9)

จำนวนข้อที่ตอบถูกต่ำกว่าร้อยละ 69 มีจำนวน 5 ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วย ข้อที่ 11 รายได้ส่วนหนึ่งของประชาชนจากการท่องเที่ยวคือ หาของป่าที่หายาก มาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นของที่ระลึก (ค่าเฉลี่ย 47.8) ข้อที่ 20 การสร้างความตระหนักในการรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ไม่มีความจำเป็นต้องทำ เพราะทุกคนรู้อยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย 47.2) ข้อที่ 17 การท่องเที่ยวเน้นการให้ความสำคัญกับความสนุกสนานของนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 40.0) ข้อที่ 2 วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว หรือจัดการทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความนิยมของนักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 24.4) และข้อที่ 5 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นเน้นความสนุกสนานและพักผ่อนหย่อนใจ (ค่าเฉลี่ย 21.1) ตามลำดับ

อธิบายได้ว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเสริมสร้างความรู้ และเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แก่นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว และรองลงมาคือ ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีความเข้าใจและความรู้ ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ และร่วมกันติดตามและประเมินผล และประชากรกลุ่มตัวอย่างไม่ค่อยมีความเข้าใจว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เน้นความสนุกสนานและพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งเป็นการเข้าใจผิดร้อยละ 78.9 ซึ่งถือว่าตอบผิดเพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ได้เน้นเพียงความสนุกสนานและพักผ่อนหย่อนใจ แต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะประกอบไปด้วยการสร้างความรู้ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(n=180)

ระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อย	1	0.6
มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศปานกลาง	131	72.8
มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาก	48	26.7
$\bar{X} = 12.64$	Min – Max = 20 – 6	SD = 2.06

หมายเหตุ	ค่าคะแนนเฉลี่ย 0 - 6 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ในระดับต่ำ
	ค่าคะแนนเฉลี่ย 7 - 13 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ในระดับปานกลาง
	ค่าคะแนนเฉลี่ย 14 - 20 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ในระดับสูง

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแยกตามข้อ

(n=180)

ข้อที่	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ผลคำตอบ	
		ตอบถูกต้อง	ตอบไม่ถูกต้อง
		จำนวนคน (ร้อยละ)	จำนวนคน (ร้อยละ)
1	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติและท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิงสนุกสนาน เน้นการผจญภัยเป็นหลัก	138 (76.7)	42 (23.3)
2	วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการสร้าง ความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว หรือจัดการทรัพยากร ในแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความนิยมของ นักท่องเที่ยว	44 (24.4)	136 (75.6)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=180)

ข้อที่	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ผลคำตอบ	
		ตอบถูก	ตอบผิด
		จำนวนคน (ร้อยละ)	จำนวนคน (ร้อยละ)
3	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการท่องเที่ยวที่เข้าไปเสริมแต่งบุกรุกพื้นที่ธรรมชาติ ก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น รีสอร์ท บังกะโล	159 (88.3)	21 (11.7)
4	นักท่องเที่ยวที่ได้มาเยือนยังสถานที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะได้ความรู้ และเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	177 (98.3)	3 (1.7)
5	องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เน้นความสนุกสนานและพักผ่อนหย่อนใจ	38 (21.1)	142 (78.9)
6	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับความประโยชน์ และร่วมกันติดตามและประเมินผล	176 (97.8)	4 (2.2)
7	กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้ในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ส่องสัตว์/ดูนก ศึกษาเรียนรู้ ประวัติความเป็นมา ของแหล่งประวัติศาสตร์ เป็นต้น	169 (93.9)	11 (6.1)
8	กิจกรรมที่นักท่องเที่ยว ไม่สามารถทำได้ ในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การทิ้งขยะเรี่ยราด เปิดเพลงเสียงดังรบกวนสัตว์ป่า หรือการเดินออกนอกเส้นทางที่กำหนดไว้	130 (72.2)	50 (27.8)
9	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม เช่น น้ำเสีย ขยะ เป็นต้น	152 (84.4)	28 (15.6)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=180)

ข้อที่	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ผลคำตอบ	
		ตอบถูก	ตอบผิด
		จำนวนคน (ร้อยละ)	จำนวนคน (ร้อยละ)
10	สิ่งอำนวยความสะดวกที่จะต้องมีในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ศูนย์บริการข้อมูล/ติดต่อสอบถาม ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ และร้านค้า โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	172 (95.6)	8 (4.4)
11	รายได้ส่วนหนึ่งของประชาชนจากการท่องเที่ยวคือ หาของป่าที่หายาก มาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นของที่ระลึก	94 (52.2)	86 (47.8)
12	นักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ / ข้อบังคับ ของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด เพราะจะทำให้นักท่องเที่ยวไม่มีความสุข	157 (87.2)	23 (12.8)
13	ตัวอย่างสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ น้ำตกก้อหลวง กัวแม่ปาน และถ้ำเชียงดาว เป็นต้น	171 (95.0)	9 (5.0)
14	สถานที่ดังต่อไปนี้คือสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ห้างสรรพสินค้า สวนสนุก เป็นต้น	157 (87.2)	23 (12.8)
15	การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความกลมกลืนกับธรรมชาติในพื้นที่	133 (73.9)	47 (26.1)
16	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเหมาะสมสำหรับผู้ที่มีฐานะดีเท่านั้น	158 (87.8)	22 (12.2)
17	การท่องเที่ยวเน้นการให้ความสำคัญกับความสุขของนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว	108 (60.0)	72 (40.0)
18	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการสงวนรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้คงอยู่ในสภาพเดิมมากที่สุด	173 (96.1)	7 (3.9)
19	ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวถือเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	161 (89.4)	19 (10.6)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=180)

ข้อที่	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ผลคำตอบ	
		ตอบถูก	ตอบผิด
		จำนวนคน (ร้อยละ)	จำนวนคน (ร้อยละ)
20	การสร้างความตระหนักในการรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ไม่มีความจำเป็นต้องทำ เพราะทุกคนรู้อยู่แล้ว	95 (52.8)	85 (47.2)

ตอนที่ 3 ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชน บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ผู้วิจัยได้รวบรวมความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน 3) ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยประชาชนกลุ่มตัวอย่างได้ระบุระดับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ออกเป็น 5 ระดับคือ

ระดับ 5	หมายถึง	มีความต้องการพัฒนามากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความต้องการพัฒนามาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความต้องการพัฒนาปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความต้องการพัฒนาน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความต้องการพัฒนาน้อยที่สุด

จากนั้นนำคะแนนที่ได้ตามความเป็นจริงมาคำนวณหาน้ำหนักค่าเฉลี่ยเพื่อตีความหมายให้เป็น “มาก” “ปานกลาง” “น้อย” ตามเกณฑ์ดังนี้

มีความต้องการพัฒนามากที่สุด	ค่าเฉลี่ยที่ได้เท่ากับ 4.51-5.00
มีความต้องการพัฒนามาก	ค่าเฉลี่ยที่ได้เท่ากับ 3.51-4.50
มีความต้องการพัฒนาปานกลาง	ค่าเฉลี่ยที่ได้เท่ากับ 2.51-3.50
มีความต้องการพัฒนาน้อย	ค่าเฉลี่ยที่ได้เท่ากับ 1.51-2.50

มีความต้องการพัฒนาน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยที่ได้เท่ากับ 1.00-1.50

ผลการศึกษาระดับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72) เมื่อพิจารณาความต้องการในแต่ละด้าน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก ได้แก่ ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ตามลำดับ

ตารางที่ 10 จำนวนค่าเฉลี่ยระดับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(n=180)

ความต้องการ	\bar{X}	SD	ระดับความต้องการ
ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.82	1.12	มาก
ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน	3.71	1.11	มาก
ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก	3.75	1.12	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.60	1.09	มาก
รวม	3.72	1.066	มาก

โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการวิจัยระดับความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยทุกประเด็นมีระดับความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก ดังนี้ต้องการพัฒนาทรัพยากรให้มีความอุดมสมบูรณ์ ปลูกป่า เสริมป่า ตลอดทั้งปี (ค่าเฉลี่ย 3.79) ต้องการพัฒนาพันธุ์ไม้ ให้มีความหลากหลายชนิด เพื่อให้ระบบนิเวศมีความสมบูรณ์มากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.82) ต้องการพัฒนา และอนุรักษ์ นกยูง และสัตว์ป่า เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการสูญพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 3.93) ต้องการพัฒนา พื้นที่ให้เป็นฐานเรียนรู้ เพื่อเพิ่มกระบวนการเรียนรู้ระบบนิเวศ และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ให้แก่นักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.77) ต้องการให้มีการพัฒนา ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมภายในชุมชน เพื่อถ่ายทอด วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนใน

ชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.69) และต้องการพัฒนาพื้นที่ให้มีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว จากหน้าผา หรือระหว่างทางเดินป่า (ค่าเฉลี่ย 3.89) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการพัฒนา และอนุรักษ์ นกยูง และสัตว์ป่า เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการสูญพันธุ์ ทั้งนี้เป็นเพราะในพื้นที่มีนกยูงมากเป็นอันดับ 2 ภายในประเทศ จึงทำให้มีความตระหนักในการอนุรักษ์ไม่ให้เกิดการสูญพันธุ์ เพื่อความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ

2. ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ผลการวิจัยระดับความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.71) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยทุกประเด็นมีระดับความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก ดังนี้ต้องการพัฒนาให้มีศูนย์บริการอย่างชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรที่คอยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.84) ต้องการพัฒนาให้มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ วิดีทัศน์ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.64) ต้องการพัฒนาให้มีสื่อในการรณรงค์ ให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึก ช่วยกันประหยัดน้ำและพลังงาน (ค่าเฉลี่ย 3.80) ต้องการพัฒนาให้มีสื่อ และระบบการทิ้งขยะที่มีการแยกประเภทให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึก ไม่ทิ้งขยะในแหล่งธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 3.84) ต้องการพัฒนาให้เจ้าหน้าที่สื่อสารภาษา ได้หลากหลายภาษา (ค่าเฉลี่ย 3.76) ต้องการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติและป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.74) ต้องการพัฒนากิจกรรมด้านการศึกษาธรรมชาติให้กับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน เช่น กิจกรรมการดูนก การศึกษาพันธุ์ไม้ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.75) ต้องการพัฒนาให้มีการเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านเว็บไซต์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ค่าเฉลี่ย 3.69) ต้องการพัฒนาศูนย์บริการให้มีความรู้ในเรื่องระบบนิเวศ และการอนุรักษ์ (ค่าเฉลี่ย 3.77) และต้องการพัฒนาให้บุคลากรมีการอบรม ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ (ค่าเฉลี่ย 3.71) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการพัฒนาให้มีศูนย์บริการอย่างชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรที่คอยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด ทั้งนี้เพราะในพื้นที่ยังไม่มีศูนย์บริการ และขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยว เข้ามาส่งเสริมและจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน และนักท่องเที่ยว

3. ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก

ผลการวิจัยระดับความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการศึกษาและสร้างจิตสำนึก โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยทุกประเด็นมีระดับความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก ดังนี้ต้องการพัฒนาให้มีระบบเตือนภัยนักท่องเที่ยว และระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.69) ต้องการพัฒนาลีข้อมก่อสร้างและสาธารณูปโภค เช่น ถนน น้ำ ไฟฟ้า

ห้องสุขา สถานปฐมพยาบาล ให้เหมาะสมและกลมกลืนกับสภาพพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.83) ต้องการพัฒนาให้เกิดระบบการจัดการด้านอาหารและโภชนาการที่ถูกสุขลักษณะ มีการจัดเก็บขยะและกำจัดของเสียอย่างถูกวิธี (ค่าเฉลี่ย 3.71) ต้องการพัฒนาด้านพื้นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสม เช่น มีการออกแบบและใช้วัสดุก่อสร้างที่กลมกลืนกับธรรมชาติ และประหยัดพลังงาน (ค่าเฉลี่ย 3.63) และต้องการพัฒนาให้เกิดการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน มีการวิเคราะห์ประเมินผลกระทบ และมีการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว(ค่าเฉลี่ย 3.71) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ต้องการพัฒนาสิ่งก่อสร้างและสาธารณูปโภค เช่น ถนน น้ำ ไฟฟ้า ห้องสุขา สถานปฐมพยาบาล ให้เหมาะสมและกลมกลืนกับสภาพพื้นที่มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรค เพราะในพื้นที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา ถนน น้ำ และไฟฟ้า ที่จะทำให้ความสะดวกในการเดินทางไปยังสถานที่ และคอยอำนวยความสะดวกสบายในการเข้าชมสถานที่แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมเยือน

4. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว

ผลการวิจัยระดับความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยทุกประเด็นมีระดับความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก ดังนี้ ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมใน การวางแผน กำหนดกฎเกณฑ์ หรือเสนอแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ค่าเฉลี่ย 3.61) ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมใน การตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดี หรือเหมาะสม ในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ค่าเฉลี่ย 3.58) ต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงานหรือ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเป็นไกด์ท้องถิ่น การขายของที่ระลึกจากชุมชน หรือการให้บริการด้านที่พักภายในบ้าน เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.56) ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เช่น มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการที่ไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ค่าเฉลี่ย 3.59)ต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะต้องการให้หมู่บ้านเป็นที่รู้จัก และมีชื่อเสียง (ค่าเฉลี่ย 3.77) และต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หลังจากดำเนินกิจกรรมไปได้สักระยะ เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.53) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะต้องการให้หมู่บ้านเป็นที่รู้จัก และมีชื่อเสียง มากที่สุด เพราะในพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ห่างไกลจากตัวเมืองมากนัก การท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่รู้จักในระดับจังหวัด การที่ประชาชนจะการที่จะให้ชุมชนมีชื่อเสียง ก็จะทำให้ชุมชนมีนักท่องเที่ยวหลากหลายกลุ่ม และจะสร้างรายได้ให้กับชุมชนด้วย

ตารางที่ 11 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และระดับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (n=180)

	ระดับความต้องการ					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	SD
1. ต้องการพัฒนาทรัพยากรให้มีความอุดมสมบูรณ์ปลูกป่า เสริมป่า ตลอดจนปี	74 (41.1)	39 (21.7)	32 (17.8)	26 (14.4)	9 (5.0)	1.258
2. ต้องการพัฒนาพันธุ์ไม้ ให้มีความหลากหลายชนิดเพื่อให้ระบบนิเวศมีความสมบูรณ์มากขึ้น	77 (42.8)	38 (21.1)	30 (16.7)	26 (14.4)	9 (5.0)	1.265
3. ต้องการพัฒนา และอนุรักษ์ นกยูง และสัตว์ป่า เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการสูญพันธุ์	93 (51.7)	26 (14.4)	28 (15.6)	22 (12.2)	11 (6.1)	1.310
4. ต้องการพัฒนา พื้นที่ให้เป็นฐานเรียนรู้ เพื่อเพิ่มกระบวนการเรียนรู้ระบบนิเวศ และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ให้แก่นักท่องเที่ยว	61 (33.9)	60 (33.3)	25 (13.9)	25 (13.9)	9 (5.0)	1.200

ตารางที่ 11 (ต่อ)

(n=180)

ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับความต้องการ					\bar{x}	SD	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
5. ต้องการให้มีการพัฒนา ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรม ภายใตชุมชน เพื่อถ่ายทอด วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ของคนในชุมชน	54 (30.0)	56 (31.1)	39 (21.7)	23 (12.8)	8 (4.4)	3.69	1.158	มาก
6. ต้องการพัฒนาพื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อ นักท่องเที่ยว จากหน้าผา หรือระหว่างทางเดินป่า	77 (42.8)	34 (18.9)	46 (25.6)	18 (10.0)	5 (2.8)	3.89	1.153	มาก
รวม						3.81	1.11	มาก

หมายเหตุ เกณฑ์การแปลผลความต้องการ

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 = มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 = มีความต้องการพัฒนามาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 = มีความต้องการพัฒนาปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 = มีความต้องการพัฒนาน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 = มีความต้องการพัฒนาน้อยที่สุด

ตารางที่ 12 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และระดับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน (n=180)

ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน	ระดับความต้องการ				\bar{x}	SD	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย			
1. ต้องการพัฒนาให้มีระบบเตือนภัยนักท่องเที่ยว และระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	56 (31.1)	55 (30.6)	38 (21.1)	20 (11.1)	11 (6.1)	1.196	มาก
2. ต้องการพัฒนาสิ่งก่อสร้างและสาธารณูปโภค เช่น ถนน น้ำ ไฟฟ้า ห้องสุขา สถานปฐมพยาบาล ให้เหมาะสมและกลมกลืนกับสภาพพื้นที่	79 (43.9)	40 (22.2)	24 (13.3)	25 (13.9)	12 (6.7)	1.307	มาก
3. ต้องการพัฒนาให้เกิดระบบการจัดการด้านอาหาร และโภชนาการที่ถูกต้องลักษณะ มีการจัดเก็บขยะและกำจัดของเสียอย่างถูกวิธี	59 (32.8)	60 (33.3)	23 (12.8)	25 (13.9)	13 (7.2)	1.258	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน	ระดับความต้องการ					\bar{X}	SD	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4. ต้องการพัฒนาด้านพื้นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวใหม่ ความเหมาะสม เช่น มีการออกแบบและใช้วัสดุก่อสร้าง ที่กลมกลืนกับธรรมชาติ และประหยัดพลังงาน	59 (32.8)	51 (28.3)	28 (15.6)	28 (15.6)	14 (7.8)	3.63	1.295	มาก
5. ต้องการพัฒนาด้านให้เกิดการติดตามและประเมินผล การดำเนินงาน มีการวิเคราะห์ประเมินผลกระทบ และ มีการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว	53 (29.4)	66 (36.7)	25 (13.9)	28 (15.6)	8 (4.4)	3.71	1.175	มาก
รวม						3.71	1.11	มาก

หมายเหตุ เกณฑ์การแปลผลความต้องการ

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 = มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 = มีความต้องการพัฒนามาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 = มีความต้องการพัฒนาปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 = มีความต้องการพัฒนาน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 = มีความต้องการพัฒนาน้อยที่สุด

ตารางที่ 13 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และระดับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก (n=180)

	ระดับความต้องการ					SD	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ต้องการพัฒนาให้มีศูนย์บริการอย่างชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่คอยให้ความรู้แก่พนักงานที่เกี่ยวข้อง	67 (37.2)	54 (30.0)	33 (18.3)	16 (8.9)	10 (5.6)	1.181	มาก
2. ต้องการพัฒนาให้มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่พนักงานที่เกี่ยวข้อง เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ สิตทัศน์ เป็นต้น	50 (27.8)	61 (33.9)	33 (18.3)	26 (14.4)	10 (5.6)	1.190	มาก
3. ต้องการพัฒนาให้มีสื่อในการรณรงค์ ให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึก ช่วยกันประหยัดน้ำและพลังงาน	75 (41.7)	36 (20.0)	37 (20.6)	22 (12.2)	10 (5.6)	1.257	มาก
4. ต้องการพัฒนาให้มีสื่อ และระบบการทิ้งขยะที่มีประสิทธิภาพ ให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึก ไม่ทิ้งขยะในแหล่งธรรมชาติ	71 (39.4)	51 (28.3)	25 (13.9)	24 (13.3)	9 (5.0)	1.224	มาก
5. ต้องการพัฒนาให้เจ้าหน้าที่สื่อสารภาษา ได้หลากหลายภาษา	69 (38.3)	45 (25.0)	30 (16.7)	25 (13.9)	11 (6.1)	1.267	มาก

ตารางที่ 13 (ต่อ)

	ระดับความต้องการ					SD	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
						\bar{X}	
6. ต้องการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติและป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว	67 (37.2)	50 (27.8)	23 (12.8)	29 (16.1)	11 (6.1)	3.74	มาก
7. ต้องการพัฒนากิจกรรมด้านการศึกษาธรรมชาติให้นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน เช่น กิจกรรมการดูนก การศึกษาพันธุ์ไม้ เป็นต้น	65 (36.1)	51 (28.3)	27 (15.0)	28 (15.6)	9 (5.0)	3.75	มาก
8. ต้องการพัฒนามาให้มีการเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านเว็บไซต์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	67 (37.2)	42 (23.3)	30 (16.7)	30 (16.7)	11 (6.1)	3.69	มาก
9. ต้องการพัฒนาคู่มือการท่องเที่ยวในเรื่องราวระบบนิเวศ และการอนุรักษ์	70 (38.9)	43 (23.9)	30 (16.7)	29 (16.1)	8 (4.4)	3.77	มาก
10. ต้องการพัฒนามาให้บุคลากรมีการอบรม ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์	56 (31.1)	57 (31.7)	32 (17.8)	28 (15.6)	7 (3.9)	3.71	มาก
						3.75	1.12 มาก

หมายเหตุ เกณฑ์การแปลผลความต้องการ

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 = มีความต้องการพัฒนามากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 = มีความต้องการพัฒนาปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 = มีความต้องการพัฒนาน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 = มีความต้องการพัฒนามาก

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 = มีความต้องการพัฒนาน้อย

ตารางที่ 14 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และระดับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรด้านความร่วมมือของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว (n=180)

	ระดับความต้องการ					\bar{X}	SD	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมใน การวางแผน กำหนด กฎเกณฑ์ หรือเสนอแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	55 (30.6)	50 (27.8)	31 (17.2)	37 (20.6)	7 (3.9)	3.61	1.226	มาก
2. ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมใน การตัดสินใจเลือกกิจกรรม หรือแนวทางที่เห็นว่าดี หรือเหมาะสม ในการพัฒนา ทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	51 (28.3)	46 (25.6)	45 (25.0)	32 (17.8)	6 (3.3)	3.58	1.172	มาก
3. ต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงานหรือ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเป็นไกด์ท้องถิ่น การขายของที่ระลึกจากชุมชน หรือการให้บริการด้านที่พักภายในบ้าน เป็นต้น	53 (29.4)	35 (19.4)	57 (31.7)	29 (16.1)	6 (3.3)	3.56	1.169	มาก
4. ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มี รายได้เพิ่มขึ้นจากการที่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	52 (28.9)	44 (24.4)	50 (27.8)	26 (14.4)	8 (4.4)	3.59	1.176	มาก

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการ		ระดับความต้องการ				\bar{x}	SD	ความหมาย
ทองเที่ยว								
5. ต้องการที่จะเข้าร่วมส่วนร่วมในการพัฒนา	71	41	31	29	8	3.77	1.251	มาก
ทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะต้องการให้หมู่บ้านเป็นที่รู้จัก และมีชื่อเสียง	(39.4)	(22.8)	(17.2)	(16.1)	(4.4)			
6. ต้องการที่จะเข้าร่วมส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หลังจากดำเนินกิจกรรมไปได้สักระยะ เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	52	56	26	28	18	3.53	1.322	มาก
	(28.9)	(31.1)	(14.4)	(15.6)	(10.0)			
รวม						3.60	1.09	มาก

หมายเหตุ เกณฑ์การแปลผลความต้องการ

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 = มีความต้องการพัฒนามากที่สุด = มีความต้องการพัฒนามาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 = มีความต้องการพัฒนาปานกลาง = มีความต้องการพัฒนาน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 = มีความต้องการพัฒนาน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านไธสง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นตัวแปรตามมีระดับอันตรภาค (Interval Scale) คือการวัดระดับของค่าน้ำหนักเฉลี่ย (Weight Mean Score) ส่วนตัวแปรอิสระมีระดับการวัดเป็นอัตราส่วนหรือมีค่าเป็น 0 - 1 (Dummy) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชิงสัมพันธ์ ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุ โดยใช้วิธี Enter และการวิเคราะห์ในครั้งนี้นำปัจจัยได้คัดเลือกตัวแปรอิสระทั้งหมด 15 ตัวแปร โดยแบ่งแยกออกเป็น 4 ส่วนคือ

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ
2. ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้ของครอบครัว การถือครองที่ดินของครอบครัว
3. ข้อมูลพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน การเป็นสมาชิกองค์กรภายในชุมชน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การติดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/เอกชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการเข้าร่วมฝึกอบรมดูงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. ปัจจัยเสริม ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ในส่วนของตัวแปรตาม คือ ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยย่อยทั้งหมด 4 ด้าน คือ

1. ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน
3. ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก
4. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ด้วยกัน โดยวิธีการของเพียร์สัน และได้กำหนดรหัสการวัด และการจัดกลุ่มของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 15 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ตัวแปร/การกำหนดรหัส	รายละเอียด	การวัด
ตัวแปรตาม		
NEED	ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ค่าเฉลี่ย
ตัวแปรอิสระ		
SEX	เพศ	ชาย=1 หญิง=0
AGE	อายุ	จำนวน (ปี)
STATUS	สถานภาพ	สมรส=1 อื่น ๆ=0
EDU	ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา=1 อื่นๆ=0
OCC	อาชีพ	รับจ้าง/ค้าขาย/เกษตรกรรม=1 อื่นๆ=0
INC_FAM	รายได้ของครอบครัว	จำนวน (บาท)
LAND_FAM	การถือครองที่ดินของครอบครัว	จำนวน (ตารางวา)
MEMB	สมาชิกในครัวเรือน	จำนวน (คน)
LABOR	แรงงานในครัวเรือน	จำนวน (คน)
TIME	ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน	จำนวน (ปี)
INFO	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	จำนวน (ครั้งต่อเดือน)
CONT	การติดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือเอกชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	จำนวน (ครั้งต่อเดือน)
TRAIN	การเข้าร่วมฝึกอบรมหรือดูงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	จำนวน (ครั้งต่อปี)
GROUP	การเป็นสมาชิกองค์กรชุมชน	เป็น=1 ไม่เป็น=0
KNOW	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	คะแนน

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่พบว่า ไม่มีตัวแปรคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงกว่า 0.80 ที่จะก่อให้เกิดปัญหา (Multicollinearity) อันเป็นการละเมิดเงื่อนไขเบื้องต้นในการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2545) ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรอิสระเหล่านี้มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ในรูปแบบของสมการถดถอยได้ (ตาราง 16)

ตารางที่ 16 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ใช้ในการวิเคราะห์

(n=180)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ตัวแปร	ความ													
	ต้องการ													
1. Sex	.052													
2. Age	.071	-.066												
3. Status	-.194**	.060	.223**											
4. Education level	.057	-.097	.589**	.158*										
5. Occupation	.003	-.010	.307**	.138	.284**									
6 Family income	-.029	.057	-.246**	.088	-.310**	-.326**								
7. Holding land area	.065	.046	-.031	.126	-.127	.057	.111							
8. Family member	-.727**	-.036	-.064	.198**	-.038	-.017	.063	.043						
9. Family Labor member	-.376**	.065	-.007	.215**	.022	-.027	.162*	.105	.521**					
10. Time of living community	.089	-.081	.658**	.077	.404**	.291**	-.122	-.065	.003	.015				
11. Received Ecotourism information	.104	.009	.107	.023	.022	-.234**	.184*	-.027	-.096	.064	-.024			
12. Contacting the public / private sector	.064	-.127	.077	.097	.052	-.058	.247**	.090	-.028	.063	.060	.199**		
13. Training and educational tour	.112	.024	-.043	.074	-.078	-.127	.359**	.157*	-.086	.137	.030	.095	.336**	
14. Participate of community traditional activities	.030	-.151*	.109	-.008	.138	.090	.092	-.033	-.040	.102	.150*	.149*	.319**	.285**
15. Knowledge about Ecotourism	-.059	.005	.066	.091	-.009	-.027	-.020	.046	.031	-.224**	.140	-.059	-.077	-.110
														-.108

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยเสริม กับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยเสริม กับความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบไปด้วย 15 ตัวแปร ได้แก่ เพศ (SEX) อายุ (AGE) สถานภาพ (STATUS) ระดับการศึกษา (EDU) อาชีพ (OCC) รายได้ของครอบครัว (INC_FAM) การถือครองที่ดินของครอบครัว (LAND_FAM) สมาชิกในครัวเรือน (MEMB) แรงงานในครัวเรือน (LABOR) ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน (TIME) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (INFO) การติดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือเอกชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (CONT) การเข้าร่วมฝึกอบรมหรือดูงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (TRAIN) การเป็นสมาชิกองค์กรชุมชน (GROUP) ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (KNOW) โดยมีสมการแสดงความสัมพันธ์ดังนี้

$$\text{NEED} = b_0 + b_1 \text{SEX} + b_2 \text{AGE} + b_3 \text{STATUS} + b_4 \text{EDU} + b_5 \text{OCC} + b_6 \text{INC_FAM} + b_7 \text{LAND_FAM} + b_8 \text{MEMB} + b_9 \text{LABOR} + b_{10} \text{TIME} + b_{11} \text{INFO} + b_{12} \text{CONT} + b_{13} \text{TRAIN} + b_{14} \text{GROUP} + b_{15} \text{KNOW}$$

โดยที่ b_0 คือค่าคงที่ และ b_1, b_2, \dots, b_{15} เป็นค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ

ผลการวิเคราะห์การถดถอย พบว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวม มี 3 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การถือครองที่ดินของครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน โดยการถือครองที่ดินของครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ตัวแปรที่มีผลต่อความต้องการในเชิงบวกคือ การถือครองที่ดินของครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน และตัวแปรที่มีผลต่อความต้องการในเชิงลบ คือจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามหรือความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้ร้อยละ 56.0% ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 44.0 เป็นอิทธิพลจากตัวแปรอื่น ๆ

การอธิบายตัวแปรอิสระทั้งหมด 3 ตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรตาม คือ ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อทุกค่าคงที่แล้ว ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 คน จะมีผลทำให้ค่าเฉลี่ยความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศลดลงอีก 0.526 คะแนน

2. การถือครองที่ดินของครอบครัว สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อทุกค่าคงที่แล้ว ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีการถือครองที่ดินของครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 ตารางวา จะมีผลทำให้ค่าเฉลี่ยความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงขึ้นอีก 0.000076 คะแนน

3. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อทุกค่าคงที่แล้ว ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะมีผลทำให้ค่าเฉลี่ยความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงขึ้นอีก 0.011 คะแนน

แสดงให้เห็นว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การถือครองที่ดินของครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน มีความสัมพันธ์กับความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากการวิจัยพบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ทางลบกับความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แสดงให้เห็นว่าการที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากภายในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวที่มีกลุ่มคนที่อยู่ในช่วงวัยทำงาน มีความรู้และมีความสนใจในเรื่องอื่นๆที่นอกเหนือจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบกับมีความสนใจในอาชีพอื่น ที่มีรายได้ที่ดีกว่า จึงทำให้จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อย

การถือครองที่ดินของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แสดงให้เห็นว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการพัฒนาทรัพยากรของชุมชน และนำเอาทรัพยากรของตนเองพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีแนวโน้มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้มากกว่า เช่น สร้างที่พัก โฮมสเตย์ ร้านค้า ให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อธิบายได้ว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยในชุมชนนี้มานานแล้วแต่เป็นผู้เช่า ผู้แก่ หรืออาศัยอยู่ในชุมชนมาตั้งแต่กำเนิด จึงมีความคุ้นเคยกับพื้นที่ และมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ จึงต้องการที่จะพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนสืบทอดต่อไปยังรุ่นลูกรุ่นหลาน และอาจจะให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในชุมชนที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนของตนเองเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยเสริม กับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม		
	ความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
	B	t	Sig
1. เพศ	0.093	0.800	0.425
2. อายุ	-0.009	-1.079	0.282
3. สถานภาพ	-0.180	-1.328	0.186
4. ระดับการศึกษา	0.144	0.847	0.398
5. อาชีพ	-0.073	-0.331	0.741
6. รายได้ของครอบครัว	-1.165E-006	-0.146	0.884
7. การถือครองที่ดินของครอบครัว	7.605E-005	2.077	0.039*
8. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	-0.526	-10.780	0.000**
9. แรงงานในครัวเรือน	-0.026	-0.386	0.700
10. ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน	0.011	2.026	0.044*
11. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	0.006	0.821	0.413
12. การติดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือเอกชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	0.090	0.593	0.554
13. การเข้าร่วมฝึกอบรมหรือดูงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	0.051	0.511	0.610
14. การเป็นสมาชิกองค์กรชุมชน	-0.078	-0.600	0.549
15. ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	-0.008	-0.266	0.791
Constant	5.712	10.235	0.000
R ²		0.560	56.0%
F		13.857	
Sig. F		0.000	

หมายเหตุ ** มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

* มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น

ตำบลบ้านโสัง อำเภอบ้านโสัง จังหวัดลำพูน

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโสัง อำเภอบ้านโสัง จังหวัดลำพูน สามารถสรุปในส่วน of ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีรายละเอียดดังนี้

ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปัญหาและอุปสรรค

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังนี้

1. ในพื้นที่ยังมีปัญหาในเรื่องของถนนที่เข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยว ในบางส่วนยังเป็นดินแดง ทำให้การเดินทางเข้าไปข้างในค่อนข้างที่จะลำบาก
2. ในพื้นที่ยังขาดไฟฟ้าเข้าไปอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาเรื่องถนน และ ไฟฟ้า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีหน่วยงานราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำถนนในการเดินทางขึ้นไปยังสถานที่ท่องเที่ยว และดำเนินการติดตั้งไฟฟ้าในพื้นที่เพื่อจะคอยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนและนักท่องเที่ยว

ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ปัญหาและอุปสรรค

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาในการจัดการบริการนักท่องเที่ยว ดังนี้

1. ขาดห้องน้ำที่มีความสะอาด และถูกสุขลักษณะ
2. เส้นทางเดินป่ายังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างที่ควรเนื่องจากระยะทางมีความลาดชัน
3. ขาดงบประมาณในการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. จากปัญหาห้องน้ำประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีหน่วยงานราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการจัดการห้องน้ำให้ถูกสุขลักษณะ

2. จากปัญหาเส้นทางการเดินป่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำป้าย และเส้นทางการเดินป่า เพื่อจะให้เกิดความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวในการเดินศึกษาธรรมชาติ
3. ควรมีระดมกลุ่มภายในชุมชนเข้ามาร่วมกันพัฒนาพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้

ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก

ปัญหาและอุปสรรค

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ามีปัญหาด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกดังนี้

1. ภายในชุมชนยังขาดศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ที่จะคอยอำนวยความสะดวกติดต่อสอบถามข้อมูลต่าง ๆ
2. ภายในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวขาดศูนย์เรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่จะคอยสร้างความรู้และจิตสำนึกให้แก่นักท่องเที่ยว
3. ขาดศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมภายในชุมชน ที่จะคอยแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมภายในชุมชน
4. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. จากปัญหาการขาดศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ศูนย์เรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมภายในชุมชน ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีหน่วยงานราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการจัดการ เพื่อจะให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะสร้างจิตสำนึก ให้ความรู้ และเรียนรู้วัฒนธรรมภายในชุมชนที่ความผูกพันกับป่าชุมชนได้
2. จากปัญหา การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ และประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในระดับปานกลาง ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับประชาชน และแกนนำชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว

ปัญหาและอุปสรรค

จากการวิจัยพบพบ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของการมีส่วนร่วมดังนี้

1. ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพที่ต้องทำตลอด และส่วนใหญ่ประชาชนที่มีอายุน้อยมักจะไปทำงานในนอกพื้นที่จึงทำให้ไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร
2. การทำงานในส่วนของการดำเนินงานท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งพยายามที่จะผลักดันให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และจัดหาแกนนำเยาวชนเพื่อที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ในอนาคต

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโห่ง จังหวัดลำพูน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของประชาชน 2) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชน 3) เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชน 4) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน 5) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโห่ง อำเภอบ้านโห่ง จังหวัดลำพูน

การวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโห่ง อำเภอบ้านโห่ง จังหวัดลำพูน จำนวน 180 ครั้วเรือน จาก 327 ครั้วเรือน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความสัมพันธ์การวิเคราะห์การถดถอยพหุวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมกับนำเสนอข้อมูลในรูปสถิติเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของประชาชน บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโห่ง อำเภอบ้านโห่ง จังหวัดลำพูน

ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 17.7 ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 77.2 มีอายุเฉลี่ย 55 ปี ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพ ค่าขายรับจ้างทั่วไป ทำการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 90 จำนวนสมาชิกในครั้วเรือนเฉลี่ย 4 คน จำนวนแรงงานในครั้วเรือนเฉลี่ย 3 คน รายได้ของตนเองเฉลี่ย 4,446 บาทต่อเดือน ส่วนรายได้ของครั้วเรือนเฉลี่ย 10,143 บาทต่อเดือน มีการถือครองที่ดินของตนเองเฉลี่ย 469 ตารางวา ส่วนการถือครองที่ดินของครั้วเรือนเฉลี่ย 912.22 ตารางวา ระยะเวลาอาศัยในชุมชนของประชาชนส่วนใหญ่เฉลี่ย 50 ปี ประชาชนเป็นสมาชิกองค์กรภายในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 14.4 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเฉลี่ย 11 ครั้งต่อเดือน มีการติดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือเอกชน เฉลี่ย 0.16 ครั้งต่อเดือน และเข้ารับการอบรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเฉลี่ย 0.27 ครั้งต่อปี

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ผลการวิจัยพบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.6 และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ โดยมีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 12.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.06 ตอบถูกน้อยที่สุด 6 ข้อ และสูงสุด 20 ข้อ จากคำถามวัดความรู้ทั้งหมด 20 ข้อ

ระดับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน มีความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน 3) ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก 4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก

โดยประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน มี 3 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การถือครองที่ดินของครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน โดยการถือครองที่ดินของครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ตัวแปรที่มีผลต่อความต้องการในเชิงบวกคือ การถือครองที่ดินของครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน และตัวแปรที่มีผลต่อความต้องการในเชิงลบ คือจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการเป็นศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ยังมีปัญหาในเรื่องของถนนที่เข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยว ในบางส่วนยังเป็นดินแดง ทำให้การเดินทางเข้าไปข้างในค่อนข้างที่จะลำบาก และในอีกประเด็นหนึ่งคือในพื้นที่ยังขาดไฟฟ้าเข้าไปอำนวยความสะดวก จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรมีหน่วยงานราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำถนนในการเดินทางขึ้นไปยังสถานที่ท่องเที่ยว และดำเนินการติดตั้งไฟฟ้าไปยังพื้นที่เพื่อจะคอยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนและนักท่องเที่ยว

ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาในการจัดการบริการนักท่องเที่ยว ยังขาดห้องน้ำที่สะอาดและถูกสุขลักษณะ อีกทั้งในเส้นทางของการเดินป่ายังไม่ได้มีการพัฒนาอย่างที่ควรเนื่องจากระยะทางมีความลาดชัน และขาดงบประมาณในการพัฒนา จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรมีหน่วยงานราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการจัดการ เพื่อจะให้เกิดความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวในการเดินศึกษาธรรมชาติ และระดมกลุ่มภายในชุมชนเข้ามาร่วมกันพัฒนาพื้นที่ให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้

ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก

ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า ภายในชุมชนยังขาดศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ขาดศูนย์เรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขาดศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมภายในชุมชน ที่จะคอยแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมภายในชุมชน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรมีหน่วยงานราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการจัดการ เพื่อจะให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะสร้างจิตสำนึก ให้ความรู้ และเรียนรู้วัฒนธรรมภายในชุมชนที่ความผูกพันกับป่าชุมชนได้ และควรเข้ามาส่งเสริมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับประชาชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว

ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของการมีส่วนร่วมคือ ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพที่ต้องทำตลอด และส่วนใหญ่ประชาชนที่มีอายุน้อยมักจะไปทำงานในนอกพื้นที่จึงทำให้ไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดตั้ง คณะกรรมการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และจัดหาแกนนำเยาวชนเพื่อที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษา 1) ความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระดับมาก ไม่ว่าจะ ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว และประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการพัฒนาด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา อุโบ หมดหมุด และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพสถานประกอบการด้านการจัดการที่พักและร้านอาหาร ของพื้นที่เกาะหลีเป๊ะจังหวัดสตูล” ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สถานประกอบการพื้นที่เกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล มีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพในหลายๆ ด้าน แต่ที่มีความต้องการเป็นอันดับแรกคือ ด้านจัดการที่พักและร้านอาหาร ซึ่งเป็นความต้องการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ให้มีความพร้อม โดยเป็นแหล่งธรรมชาติที่สามารถก่อให้เกิดความพอใจในการเรียนรู้และสัมผัสกับระบบนิเวศ อาจจะมี ความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ลักษณะวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตแบบ ธรรมชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ นอกจากนี้การคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จรินทร์ กันติ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง “ความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอ่างแม่ทะ ของราษฎรบ้านผาลาด ตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง” ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มเป้าหมาย มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับสูง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย กิจกรรม 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนและการตัดสินใจ การลงทุน

การปฏิบัติ และการติดตามและการประเมินผล ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ผลการศึกษา 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน พบว่ามี 3 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การถือครองที่ดินของครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนมีความสัมพันธ์กับความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สอดคล้องกับการศึกษาของ กุสุมา สว่างพันธุ์ (2547) ศึกษาเรื่อง “ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา ชุมชนชาวเล เกาะสิเหร่ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการ มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น และสอดคล้องกับการศึกษาของ นิภาพร รัตนปริยานุช (2556) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี พบว่าประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในส่วนของจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จิระภา ศรีคา และคณะ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอนและองค์การบริหารส่วนตำบลค้อน้อย จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ขนาดครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ หรือมีความสัมพันธ์ในทางลบต่อความต้องการ และการถือครองที่ดินของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับ วีระพลทองมา และประเจต อำนวย (2547 อ้างใน พิมพ์ระวี โรจนรุ่งสัจด์, 2553: 17) ที่ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวชุมชนว่า เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนท้องถิ่นและผู้มาเยือน ในการที่จะดูแลรักษาทรัพยากรด้านต่างๆ ของชุมชนที่มีอยู่แล้ว และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ ฉบับที่ 12 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ที่ต้องการสนับสนุน Community Based Tourism/Local Tourism เพื่อกระจายประโยชน์จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน รวมทั้งให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูสืบสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาทรัพยากรของตนนำมาประยุกต์สร้างสรรค์สินค้าและบริการท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มผลการศึกษา

3) ปัญหาและอุปสรรค ผลการศึกษาพบว่า ยังคงมีปัญหาในทุกด้าน รวมถึงงบประมาณในการจัดการ และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประชาชนที่ยังไม่มีความรู้เพียงพอ ดังนั้นควรพัฒนาเพื่อที่จะพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จักรพงษ์ ภัทรพิพัฒนกุล (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความต้องการ และความพร้อมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่าปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 1) ควรเปิดอบรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและสอนภาษาต่างชาติเพื่อให้คนในชุมชนได้พานักท่องเที่ยวเที่ยวชมและขายสินค้าต่าง 2) ควรอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 3) ต้องมีงบประมาณในการจัดการท่องเที่ยว 4) ควรปรับปรุง และจัดสถานที่ให้พร้อมก่อนแล้วเปิดการท่องเที่ยว 5) ควรแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ ให้มีความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 6) ควรสนับสนุนในการปรับปรุงสถานที่และที่พักอาศัยของ ผู้มาท่องเที่ยว 7) พร้อมต้อนรับและแนะนำแหล่งที่มีอยู่อย่างถูกต้อง ซึ่งกล่าวได้ว่าปัญหาในแต่ละด้านมีความสอดคล้องกันที่เห็นเป็นภาพรวมในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ซึ่งสามารถใช้ผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปดังนี้

1. จากผลการศึกษาครั้งนี้ การถือครองที่ดินของครอบครัว มีความสัมพันธ์ในทางบวก กับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากร แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีการถือครองที่ดินของครอบครัวมาก จะมีความต้องการพัฒนาทรัพยากรมากกว่าประชาชนที่มีการถือครองที่ดินน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานภาครัฐควรที่จะเข้ามาส่งเสริม การใช้ที่ดินในครัวเรือน เช่น ส่งเสริมการปลูกพันธุ์ไม้ หรือการสร้างที่พัก โฮมสเตย์ สร้างจุดเด่นให้กับพื้นที่ให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของตนเอง เพื่อพัฒนาให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ในอนาคต

2. จากผลการศึกษาครั้งนี้ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน มีความสัมพันธ์ในทางบวก กับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากร แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่อาศัยมานาน จะมีความต้องการพัฒนาทรัพยากรมากกว่าประชาชนที่อาศัยในชุมชนนี้ได้ไม่นานมากนัก ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมอบรมด้านเกี่ยวกับการท่องเที่ยวความรู้ให้กับผู้สูงอายุ หรือประชาชนที่อยู่มานาน เนื่องจาก

ประชาชนที่อาศัยอยู่นานมีความคุ้นชินในพื้นที่ รู้แหล่งของทรัพยากร รู้จักพื้นที่ภายในชุมชน และมีความห่วงแหน และผูกพันในทรัพยากรภายในชุมชนอย่างมาก

3. จากผลการศึกษาครั้งนี้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์ในทางลบ กับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากจะมีความต้องการพัฒนาทรัพยากรเพื่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อยกว่า ประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ในการสร้างการมีส่วนร่วมควรเริ่มจากการส่งเสริมเป็นรายบุคคล หรือรายครัวเรือนก่อน เช่นการคัดเลือกอาสาสมัครในการเป็นผู้นำ อาสาสมัครในการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือการส่งเสริมอบรมให้ความรู้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับเยาวชนที่จะเป็นผู้สืบทอดทรัพยากรในอนาคต

4. จากผลการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดทำสื่อความรู้ด้านการท่องเที่ยว หรือเผยแพร่ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ประชาชน มีความรู้ มีความตระหนัก และมีการรับรู้ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดี มีความรู้ การจัดการทรัพยากรอย่างถูกวิธีก็จะทำให้การใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพ และเกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ได้

5. จากผลการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการอบรมส่งเสริมอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การเป็นไกด์ การจัดการระบบที่พักโฮมสเตย์ การสร้างของที่ระลึก เพื่อสร้างเอกลักษณ์ของชุมชนให้เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว และเป็นการสร้างอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ได้มีอาชีพ และมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

6. จากผลการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า การอบรม ศึกษาดูงาน และการติดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/เอกชน เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศค่อนข้างน้อย ดังนั้นควรมีหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนเข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาดูงาน ให้ประชาชนได้ศึกษาพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาทรัพยากรภายในชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นำข้อมูลมาพัฒนาให้สอดคล้องกับพื้นที่ได้

7. จากผลการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างในส่วนใหญ่มีความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาก แต่ในขณะเดียวกันก็มีประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยที่ไม่เห็นด้วยกับการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีหน่วยงานภาครัฐส่งเสริม พบปะพูดคุยให้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วย มีความเข้าใจ ในการจัดการทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้มีความสมดุลระหว่างการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เท่านั้น ซึ่งในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้นั้น ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของศักยภาพของชุมชนในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อประเมินความพร้อมของชุมชน
2. ศึกษาพัฒนารูปแบบท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่สอดคล้องกับพื้นที่ พัฒนากิจกรรมที่สร้างความรู้ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเรียนรู้วัฒนธรรมภายในชุมชน
3. ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของคนในชุมชน ในพื้นที่ให้เกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
4. ควรขยายขอบเขตการวิจัยให้ครอบคลุมไปยังประชากรเป้าหมายอื่น เช่น นักท่องเที่ยว หรือหน่วยงานภายในชุมชนที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บรรณานุกรม

- กรมการท่องเที่ยว. 2559a. **รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว** กรุงเทพฯ: เอ็กเซลเลนท์ บิซิเนส แมเนจเม้นท์
- . 2559b. **สถิตินักท่องเที่ยว**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.tourism.go.th> (17 สิงหาคม 2560).
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2557. **คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กรมการปกครอง, สำนักบริหารการทะเบียน. 2559. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านประจำปี พ.ศ.2559**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/views/showDistrictData.php?rcode=51&statType=1&year=59> (25 สิงหาคม 2590).
- กรมควบคุมโรค. 2557. **คู่มือการจัดการความรู้**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.kmddc.go.th> (20 ตุลาคม 2560).
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2557. **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กุลวดี ละม้ายเงิน. 2551. **เอกสารประกอบการสอน รายวิชา วัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หน่วยที่ 1** อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- กุสุมา สว่างพันธุ์. 2547. **ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา ชุมชนชาวเล เกาะสิเหร่ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต** มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คณะวนศาสตร์. 2530. **รายงานการประเมินสถานภาพอุทยานแห่งชาติ พื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า และพื้นที่คุ้มครองอื่นๆ ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จรินทร์ กันดี. 2548. **ความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอ่าวแม่ทะของราษฎรบ้านผาลาด ตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จักรพงษ์ ภัทรพิพัฒน์กานต์. 2551. **ความรู้ ความต้องการ และความพร้อมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- จิระประภา อัครบวร, อนุชาติ เจริญวงศ์มิตร และจากรุวรรณ ยอดระฆัง. 2552. **การจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- จิระภา ศรีคา, สุปิยา ทาปทา, พิฎา สมบูรณ์ และเจษฎา ชะโกฏ. 2558. การศึกษาความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอนและองค์การบริหารส่วนตำบลค้อน้อย จังหวัดอุบลราชธานี. **เทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**, 2558(2), 117-130.
- ฉันทิชา วรรณถนอม. 2552. **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา. ที่ว่าการอำเภอบ้านไผ่. 2552. **อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.amphoe.com/menu.php?am=565&pv=52&mid=1> (5 กรกฎาคม 2560).
- เทศบาลตำบลบ้านไผ่. ม.ป.ป. **ข้อมูลทั่วไปเทศบาลตำบลบ้านไผ่** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.banhong.go.th/index.php?_mod=ZGL5&type=MO (5 กรกฎาคม 2560).
- น้ำทิพย์ วิชาวิน. 2547. **การจัดการความรู้กับคลังความรู้** กรุงเทพฯ: เอสอาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- นิภาพร รัตนปริยานุช. 2556. **ความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี**. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2550. **แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน**. กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย: ไร่ไทยเพรส.
- บดีนทร์ วิจารณ์. 2553. **การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจที่ไม่มีวันตายของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: ซี.พี.บุ๊ก สแตนดาร์ด.
- . 2549. **การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- ประชิด สกฤษพัฒน์, วิมล จิโรจพันธ์ และเชยกีวงศ์, อุดม. 2554. **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ประพันธ์ ผาสุข. 2550. **การจัดการความรู้ ฉบับขับเคลื่อน**. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: ไยไหม ครีเอทีฟ กรุ๊ป
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535. **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- พิมพ์ระวี ไรจน์รุ่งสัจด์. 2553. **การท่องเที่ยวชุมชน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2544. **เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หน่วยที่1-7**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ม.ป.ป. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการจัดการทรัพยากรที่ดิน.

[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://web.ku.ac.th/king72/2542-09/res03_03.html

(15 กรกฎาคม 2561).

ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. ใน พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (น. 1488). กรุงเทพฯ: นาม
มีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

ลักขณา สริวัฒน์. 2544. จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วิมล จิโรจพันธุ์, ประชิต สกฤษพัฒน์ และอุดม เขยกีวงศ์. 2548. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ:
แสงดาว.

สนธยา พลศรี. 2547. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สาคร กือเจริญ. 2549. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.

สารนุกรมไทยสำหรับเยาวชน. ม.ป.ป. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://saranukromthai.or.th/> (22 สิงหาคม 2560).

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2560. ปี 61 ไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ. [ระบบ
ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.thaihealth.or.th> (15 กรกฎาคม 2561).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ม.ป.ป. แผนพัฒนาภาคเหนือ

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564). [ระบบ

ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.nesdb.go.th> (15 กรกฎาคม 2561).

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2545. การใช้สถิติในงานวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล.

กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้า พรินต์ติ้ง.

สุรพงษ์ มาลี. 2552. การจัดการความรู้เพื่อความต่อเนื่องในการบริหารงาน. กรุงเทพฯ: โกลบอล
อินเตอร์คอมมิวนิเคชั่น

อภิชัย พันธเสน. 2541. พัฒนาชนบทไทย : สมุทัยและมรรค แนวคิด ทฤษฎี และภาพรวมของการ

พัฒนา. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง

อุโบ หมัดหมุด, อัศวายุช เทศอาเส็น และเบญจวรรณแก้วสวัสดิ์,

. 2560. การพัฒนาศักยภาพสถานประกอบการด้านการจัดการที่พักและร้านอาหาร ของพื้นที่เกาะ

หลีเป๊ะจังหวัดสตูล. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยชุมชนสตูล

World, Tourism Of. ม.ป.ป. การท่องเที่ยว [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<https://tourismatbuu.wordpress.com/> (17 สิงหาคม 2560).

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ของประชาชน บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

คำชี้แจง

1. การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชน บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน
2. แบบสอบถามในการวิจัย มีทั้งหมด 4 ตอน ซึ่งประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม
 - ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - ตอนที่ 3 ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะความต้องการพัฒนาเพื่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยเท่านั้น การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่มีการติดต่อท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาทรัพยากร ดังนั้นผู้วิจัยจะเก็บรักษาคำตอบ และข้อมูลของท่านไว้เป็นความลับ จะไม่มีการเปิดเผยเป็นรายบุคคล แต่จะนำเสนอในภาพรวมของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม

คำชี้แจง : โปรดกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง.....ให้ครบถ้วน หรือใส่เครื่องหมาย ✓ ลงหน้าช่อง

คำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ ปี

3. สถานภาพ

โสด

สมรส

หม้าย

หย่าร้าง

แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. อนุปริญญา/ ปวส.
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
 อื่นๆ (ระบุ)

5. อาชีพ

- รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 พนักงานบริษัทเอกชน รับจ้าง/ค้าขาย/เกษตรกรรม
 นักเรียน นักศึกษา อื่นๆ (ระบุ).....

6. รายได้

- รายได้ต่อเดือนของท่าน บาท / เดือน
- รายได้ต่อเดือน ของทั้งครอบครัว บาท/เดือน

7. การถือครองที่ดิน

- การถือครองที่ดินเป็นของตนเอง ไร่
- การถือครองที่ดินเป็นของครอบครัว ไร่
- อื่นๆ (ระบุ).....

8. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (รวมทั้งตัวท่าน) คน

9. จำนวนแรงงานในครัวเรือน (รวมทั้งตัวท่าน) คน

10. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนหรือหมู่บ้าน ปี

11. การการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

- ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากแหล่งใดบ้าง และจำนวนความถี่ที่ได้รับในแต่ละเดือน
 - โทรทัศน์ ครั้ง/เดือน
 - วิทยุ ครั้ง/เดือน
 - หนังสือพิมพ์ ครั้ง/เดือน
 - แผ่นพับ/ใบปลิว ครั้ง/เดือน
 - Social network : facebook line ครั้ง/เดือน

12. การติดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/เอกชน ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- ท่านมีการติดต่อ สอบถามเจ้าหน้าที่ของภาครัฐหรือเอกชนหรือไม่
 - ไม่เคย เคยครั้ง/เดือน

13. การเข้าร่วมอบรม/การดูงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- ท่านเคยเข้าร่วมการศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - ไม่เคย
 - เคย ครั้ง/ปี

14. การเป็นสมาชิกภายในองค์กรชุมชน

- ท่านเป็นสมาชิกองค์กรภายในชุมชนหรือไม่
 - เป็น (ระบุองค์กร).....
 - ไม่เป็น

ตอนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง : ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ ถูก ที่คิดว่าข้อความดังกล่าว กล่าวถูกต้อง และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ ผิด ที่คิดว่าข้อความดังกล่าว กล่าวผิด

ข้อที่	ข้อความ	ถูก	ผิด
1	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ในแหล่งธรรมชาติ และท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิงสนุกสนาน เน้นการผจญภัยเป็นหลัก		
2	วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว หรือจัดการทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความนิยมของนักท่องเที่ยว		
3	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการท่องเที่ยวที่เข้าไปเสริมแต่งบุกรุกพื้นที่ธรรมชาติ ก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น รีสอร์ท บังกะโล		
4	นักท่องเที่ยวที่ได้มาเยือนยังสถานที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะได้รับความรู้ และเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม		
5	องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นเน้นความสนุกสนานและพักผ่อนหย่อนใจ		
6	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ และร่วมกันติดตามและประเมินผล		

ข้อที่	ข้อความ	ถูก	ผิด
7	กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้ในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ส่องสัตว์/ดูนก ศึกษาเรียนรู้ ประวัติความเป็นมา ของแหล่งประวัติศาสตร์ เป็นต้น		
8	กิจกรรมที่นักท่องเที่ยว ไม่สามารถทำได้ ในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การทิ้งขยะเรี่ยราด เปิดเพลงเสียงดังรบกวนสัตว์ป่า หรือการเดินออกนอกเส้นทางที่กำหนดไว้		
9	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม เช่น น้ำเสีย ขยะ เป็นต้น		
10	สิ่งอำนวยความสะดวกที่จะต้องมีในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ศูนย์บริการข้อมูล/ติดต่อสอบถาม ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ และร้านค้า โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
11	รายได้ส่วนหนึ่งของประชาชนจากการท่องเที่ยวคือ หาของป่าที่หายาก มาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นของที่ระลึก		
12	นักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ / ข้อบังคับ ของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด เพราะจะทำให้ให้นักท่องเที่ยวไม่มีความสุขสนุกสนาน		
13	ตัวอย่างสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ น้ำตกก้อหลวง กิวแม่ปาน และถ้ำเชียงดาว เป็นต้น		
14	สถานที่ดังต่อไปนี้คือสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ห้างสรรพสินค้า สวนสนุก เป็นต้น		
15	การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความกลมกลืนกับธรรมชาติในพื้นที่		

ข้อที่	ข้อความ	ถูก	ผิด
16	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเหมาะสมสำหรับผู้ที่มีฐานะดีเท่านั้น		
17	การท่องเที่ยวเน้นการให้ความสำคัญกับความสนุกสนานของนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว		
18	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการสงวนรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้คงอยู่ในสภาพเดิมมากที่สุด		
19	ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวถือเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
20	การสร้างความตระหนักในการรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ไม่มีความจำเป็นต้องทำ เพราะทุกคนรู้อยู่แล้ว		

ตอนที่ 3 ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชน บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความต้องการของท่าน ในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูนโดยใช้มาตราวัดแบบ (Likert Scales) ออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีความต้องการพัฒนามากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความต้องการพัฒนา
ระดับ 3	หมายถึง	มีความต้องการพัฒนาปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความต้องการพัฒนาน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความต้องการพัฒนาน้อยที่สุด

ความต้องการพัฒนา	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
1. ต้องการพัฒนาทรัพยากรให้มีความอุดมสมบูรณ์ ปาลูกป่า เสริมป่า ตลอดทั้งปี					
2. ต้องการพัฒนาพันธุ์ไม้ ให้มีความหลากหลายชนิด เพื่อให้ระบบนิเวศมีความสมบูรณ์มากขึ้น					
3. ต้องการพัฒนา และอนุรักษ์ นกยูง และสัตว์ป่า เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการสูญพันธุ์					
4. ต้องการพัฒนา พื้นที่ให้เป็นฐานเรียนรู้ เพื่อเพิ่มกระบวนการเรียนรู้ระบบนิเวศ และสร้างจิตสำนึก ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ให้แก่นักท่องเที่ยว					
5. ต้องการให้มีการพัฒนา ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรม ภายในชุมชน เพื่อถ่ายทอด วิถีชีวิตและความ เป็นอยู่ของคนในชุมชน					

ความต้องการพัฒนา	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
6. ต้องการพัฒนาพื้นที่ให้มีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว จากหน้าผา หรือระหว่างทางเดินป่า					
2. ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน					
1. ต้องการพัฒนาให้มีระบบเตือนภัยนักท่องเที่ยว และระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว					
2. ต้องการพัฒนาก่อสร้างและสาธารณูปโภค เช่น ถนน น้ำ ไฟฟ้า ห้องสุขา สถานปฐมพยาบาล ให้เหมาะสมและกลมกลืนกับสภาพพื้นที่					
3. ต้องการพัฒนาให้เกิดระบบการจัดการด้านอาหาร และโภชนาการที่ถูกต้องลักษณะ มีการจัดเก็บขยะ และกำจัดของเสียอย่างถูกวิธี					
4. ต้องการพัฒนาด้านพื้นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสม เช่น มีการออกแบบและใช้วัสดุก่อสร้างที่กลมกลืนกับธรรมชาติ และประหยัดพลังงาน					
5. ต้องการพัฒนาให้เกิดการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน มีการวิเคราะห์ประเมินผลกระทบ และมีการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว					
3. ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก					
1. ต้องการพัฒนาให้มีศูนย์บริการอย่างชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรที่คอยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว					

ความต้องการพัฒนา	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
2. ต้องการพัฒนาให้มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ วีดิทัศน์ เป็นต้น					
3. ต้องการพัฒนาให้มีสื่อในการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึก ช่วยกันประหยัดน้ำและพลังงาน					
4. ต้องการพัฒนาให้มีสื่อ และระบบการทิ้งขยะที่มีการแยกประเภทให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกไม่ทิ้งขยะในแหล่งธรรมชาติ					
5. ต้องการพัฒนาให้เจ้าหน้าที่สื่อสารภาษา ได้หลากหลายภาษา					
6. ต้องการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติและป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว					
7. ต้องการพัฒนากิจกรรมด้านการศึกษาธรรมชาติให้กับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน เช่น กิจกรรมการดูนก การศึกษาพันธุ์ไม้ เป็นต้น					
8. ต้องการพัฒนาให้มีการเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านเว็บไซต์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ					
9. ต้องการพัฒนาศูนย์ข้อมูลให้มีความรู้ในเรื่องระบบนิเวศ และการอนุรักษ์					
10. ต้องการพัฒนาให้บุคลากรมีการอบรม ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์					

ความต้องการพัฒนา	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
4. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว					
1. ท่านต้องการเข้ามามีส่วนร่วมใน การวางแผน กำหนดกฎเกณฑ์ หรือเสนอแนวทางในการพัฒนา ทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
2. ท่านต้องการเข้ามามีส่วนร่วมใน การตัดสินใจเลือก กิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดี หรือเหมาะสม ใน การพัฒนาทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง นิเวศ					
3. ท่านต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงาน หรือ กิจกรรมต่างๆ เช่น การเป็นไกด์ท้องถิ่น การ ขายของที่ระลึกจากชุมชน หรือการให้บริการด้านที่ พักภายในบ้าน เป็นต้น					
4. ท่าน ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ เช่น มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการที่ไปมี ส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ					
5. ท่านต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะ ต้องการให้หมู่บ้านเป็นที่รู้จัก และมีชื่อเสียง					
6. ท่านต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล หลังจากดำเนินกิจกรรมไปได้สัก ระยะ เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น					

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อแหล่งท่องเที่ยว
เชิงนิเวศ ของประชาชนบ้านดงห้วยเย็น อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน

ด้าน	ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน
ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว

*****ขอขอบพระคุณ ผู้ตอบแบบสอบถามที่กรุณาเสียสละเวลาเพื่อให้ข้อมูล*****

รูปภาพการลงพื้นที่ บ้านดงห้วยเย็น ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวศิริลักษณ์ สายกับ
เกิดเมื่อ	2 พฤษภาคม 2536
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2555 - 2559 ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขา เศรษฐศาสตร์ เกษตรทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้
	พ.ศ. 2552 - 2554 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนป่าตาลบ้านธิพิทยา จังหวัดลำพูน
	พ.ศ. 2549 - 2551 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนป่าตาลบ้านธิพิทยา จังหวัดลำพูน

